

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martínek •

GEGR, 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG den 4. OKTOBER 1976 • EL. POSTFACH 606, CH-8058 ZUERICH FLUGHAFEN • Nr. 39.-40.

Čína nemění pořadí nepřátel

Neoficiální návštěva nevěřejného činitele v kterékoli ze mi obyčejně nepatří mezi události týdne. Ale výjimkou je návštěva bývalého amerického ministra obrany Jamese Schlesingera v lidové Číně. Schlesinger toho času ve Spojených státech nezastává žádnou veřejnou funkci. Ale v Číně se zřejmě těší některým výsadám, jakých se zatím nedostalo ani oficiálním vládním představitelům ze západu na oficiálních návštěvách. Bylo mu na příklad dovoleno navštívit několik území, jiným ze západu zatím naprosto nepřístupných: Tibet, vnitřní Mongolsko a západní Sinkiang. Byl jediným z neoficiálních hostů, pozvaným položit věnec na rakev Mao Ce Tuna, něco, co Číňané pokládají za zvlášť velkou poctu.

Byl to Mao, kdo Schlesingera pozval asi před devíti měsíci do Číny. Ale shodou okolností k návštěvě došlo až několik dní před Maovou smrtí. Se Schlesingerem cestovalo po Číně dvanáct Američanů, vesměs odborníků na vojenské otázky a na zahraniční politiku. Dali by se jako celek označit za skupinu amerických jestřábích intelektuálů. A těm tedy bylo dovoleno cestovat i na území, která jsou neklidnou hranicí mezi Čínou a SSSR, jako právě západní Sinkiang. Navštívili také čínské vojenské jednotky a objekty, kde jim byl předveden výcvik pěchoty a výcvik partyzánů a jejich užívání tunelů a protitankových zbraní. Všude bylo zdůrazňováno, že ne zbraně, ale bojová morálka lidí je to hlavní. Ta je zřejmě v Číně dobrá. Na dotazy, proč to vyjimečně vlídně přijetí Schlesingera, odpovídají Číňané, že k němu mají "vyjimečnou úctu". Získal si ji pravděpodobně tím, že byl v Americe před několika lety jedním z prvních veřejných činitelů, kdo začal důrazně varovat před rostoucí vojenskou silou SSSR a před tím, čemu v Číně říkají sovětský hegemónismus. Jeho brilantní — chladná analýza patrně víc než co jiného pomohla přesvědčit kongres, s jeho předchozími sklony k snižování zbrojních rozpočtů, že zbrojní rozpočty je naopak potřeba

ba zvyšovat, a to podstatně. Ve Fordově vládě byl Schlesinger kritikem dohod o vzájemném omezení zbrojení mezi USA a SSSR, a jeho výhrady k nim byly údajně hlavním důvodem, proč musel resignovat. Podle některých zpráv z minulosti se také přimlouval za určitou vojenskou pomoc Číně. Jeho návštěva Číny v údobí těsně po Maově smrti je pro Washington i jakýmsi prvním barometrem pro příští vývoj čínsko-amerických vztahů za této nové situace. A zdá se, že čínské vedení si přeje, aby jeho politika vůči USA působila dojmem kontinuity s politikou Mao Ce Tuna. Schlesinger se svým varováním před hroživým zbrojením a záměry Sovětů ovšem už dnes zdaleka není sám. Varovných hlasů přibývá. Ozývají se v tisku, z univerzit i z kongresů, varují mimo jiné, že budování útočných strategických sil SSSR dá brzy Sovětům schopnost k nukleárnímu útoku na Spojené státy, čili prvnímu úderu, jak se této strategii říká. To bylo lze také číst v deníku zbrojního a kosmického průmyslu, jehož článek byl založen na studii profesora Hawajské university R. J. Rummela, který podnikl kybernetický rozbor amerických a sovětských vojenských sil v přítomnosti a posledních třiceti letech.

Jiný varující hlas se zároveň ozval z kongresu a mluvil o sovětských útočných plánech v Evropě. Senátor Sam Nunn v projevu v New Yorku hovořil o nutnosti zesílit a nově rozložit jednotky NATO ve Střední Evropě a

Diplomat a "diplomacie"!

Setkání Averella Harrimana s Brežněvem v Moskvě byla hlavní politická aktualita, která zajímala americký tisk v minul. dnech. Setkání těchto dvou mužů trvalo více než tři hodiny. Harriman, někdejší velvyslanec Spojených států v Moskvě během války, funguje toho času jako zahraničněpolitický poradce demokratického kandidáta Jimmyho Cartera. I když Harrimanova návštěva byla sice rázu soukromého — došlo k ní ale se souhlasem jak amerického ministerstva zahraničí tak i Carterova.

Po rozmluvě s Brežněvem oznámil Harriman novinářům, že Brežněv byl zneklidněn některými projevy zaměřenými proti Sovětskému svazu a politice détente, které byly vysloveny během volební kampaně v USA. Harriman zdůraznil, že valná část rozhovorů byla věnována popisu amerických voleb, ve kterém Brežněvovi vysvětloval — že ne všechna prohlášení učiněná v zápalu volební kampaně se stávají politikou, že kandidáti jsou zaměřeni na voliče a své posluchače a ne na cizí vládu. V dalším pak Harriman připomněl, že je obtížné pochopit, jak americká volební kampaň pracuje, ale přesto, že doufá, že měl čá-

stečný úspěch a že snad Brežněv přijal jeho vysvětlení s úlevou. Harriman prohlásil, že nešel na schůzku jako Carterův reprezentant, nýbrž pouze jako ten, kdo se s Brežněvem setkal přede dvěma lety a kdo také Brežněva zná jako sovětského politika třicet let, že ale přesto při setkání vysvětlil podrobně Carterovu kandidaturu a jeho politické postavení.

Není pochyb o tom, že ze sovětské strany bylo hlavním účelem schůzky získat více informací o Carterovi, který je v Moskvě stále záhadou. Podle Harrimana se Brežněv zajímal hlavně o fakt, že Carter studoval jadernou fyziku a že v tom oboru také pracoval v americkém námořnictvu — což je zájem jistě dobře srozumitelný.

Tímto asi způsobem, přibližně, bylo americkým tiskem referováno o schůzce bývalého velvyslance v Moskvě Harrimana s Brežněvem.

Celá věc by snad zasloužila, aby byla alespoň několika slovy jako komentářem doplněna. Za prvé, je zajímavé, že ke schůzce došlo nejenom s vědomím Carterovým, ale také amerického zahraničního ministerstva. A za druhé — bylo hlavním důvodem schůzky ospravedlnit způsob průběhu volební kampaně představiteli cizího a dokonce ne spřáteleného státu? A co má tato "služba" společného s détente?

Bylo a je ve světě zvyklostí, že kandidáti (nebo jejich pověřenci) pro volbu presidentů všech zemí sdělují představitelům cizích vlád cíle a prostředky své volební kampaně a vůbec vše, co mají na mysli? Proč bylo zapotřebí přesvědčovat Brežněva, že prohlášení učiněná kandidáty při volební kampani v USA nemají význam politický? A proč při setkání, podle tiskové zprávy musel Harriman podrobně vysvětlit Carterovu kandidaturu a

jeho politické postavení? Jsou tato fakta dokladem síly a jistoty nebo dokladem slabosti? Odpověď přenecháváme čtenářům.

FIN

Za svobodou na matraci

Dvaadvacetiletý český vysokoškolař plaval padesát mil na gumové matraci, z Jugoslávského pobřeží do talských vod. Ztrávil na moři plných dvacet hodin než byl objeven italskými pohraničníky u Terstu. Mladý muž požádal v Itálii o politický azyl. Zatím je v nemocnici s utrpenými omrzlinami. Případ je další ukázkou toho, jak vážně to dnešní Československo myslí s Helsinskými dohodami.

Arafatuv ústup?

Syrská angažovanost v Libanonu se rozšiřuje (přes moskevské prosby a hrozby). Mimo vojenských akcí stupňuje Sýrie politický nátlak na Jassira Arafata, vůdce Palestinské osvobozovací armády v tom smyslu, aby uznal sýrskou intervenci a aby poskytl aktivní podporu nové libanonské vládě presidenta Elisace Sarkise. Podle Palestinské osvobozovací armády je Arafat jako vůdce nenahraditelný, zdá se však, že k jeho výměně či odstranění přece jen dojde.

Další pád libry

Zatím ke svému nejhlubšímu pádu dospěla v těchto dnech britská libra; způsobila tím cosi velmi blízkého krizi nové labouristické vlády, která se teprve před nedávnem ujala vlády. Libra se teď rovná jednomu dolaru, a šedesáti čtyřem centům. Za vlády konservativců se anglická libra, kdysi nejtvrdší valuta na světě, počala stabilizovat. Ústření britská banka vstupuje do hry, aby zastavila její další pád, jak to však hodlá učinit není dosud zcela jasné.

Toto číslo našich novin je šestnáctistránkové — jak jsme už předběžně čtenářům oznámili.

Redakce AL/EL

O ČESKOSLOVENSKU

Ceské procesy

V Praze probíhá proces se čtyřmi nekonformními umělci, historikem umění Ivanem Jirušem; bývalým evangelickým knězem, kterému již před tím úřady zakázaly výkon povolání, Svatoplukem Karáskem; bývalým studentem teologie Vratislavem Brabencem a komponistou Pavlem Zajíčkem. Všichni čtyři měli být původně souzeni se skupinou deseti hudebníků, pak však byl proces s nimi, údajně z technických důvodů, přeložen na pozdější dobu. Podle názoru úřadů jsou jejich písně prý triviální. Připomeňme ještě, že na jejich obranu vystoupili například Pavel Kohout, Václav Havel, Ludvík Vaculík, jakož i bývalý člen předsednictva ÚV KSČ Zdeněk Mlynář. Podle jejich názorů, jde o snahu režimu umlčet nekonformní umění.

Bez komentáře

z Rudého práva: Pomník, který v severočeské obci Kostomlaty postavili dvěma sovětským občanům jako výraz vděčnosti a lásky pracující teplického okresu, připomíná, že nedaleko odtud 24. srpna 1968 tragicky zahynuli v havarovaném vrtulníku při plnění bratrské internacionální pomoci našemu lidu sovětsští novináři K. J. Něpomjačij a A. A. Zvozykin.

Vynikající umělec,

fotograf Josef Sudek zemřel v Praze ve věku osmdesáti let.

Po šesté

odjelo do Japonska, kde je nesmírně populární, Smetanovo kvarteto, laureát Státní ceny a nositel Řádu práce. Pobude dva měsíce a na 24 koncertech vystoupí s díly starších i moderních českých skladatelů a Ludvíka van Beethovena.

Automaticky z Brna

Brňané mají odnedávna přímé automatické spojení s Belgií, Dánskem, Francií, Holandskem, Norskem, NSR a Švýcarskem, — z vlastního aparátu, po vytvoření čísla 800, směrového znaku žádané země a čísla volaného účastníka.

Proti tetanu

V Československu se nyní proti tetanu povinně očkují nejen děti, ale také dospělí. ČSSR je první zemí kde se důsledně likviduje tato nemoc, která sice nepostihuje mnoho lidí, ale za to je velmi nebezpečná. V dřívějších letech onemocnělo tetanem ročně několik desítek lidí, z nichž většina mu podlehla. Letos v prvním pololetí zemřela v Čechách na tetanus jediná osoba — pětadvacetiletá žena, která přes několik výzev se nedostavila k preventivnímu očkování.

Československá noha

Proběhlo celostátní měření nohou, které má upřesnit velikostní sortiment obuvi. Dosud v ČSSR nedošlo k takovému měření nohou, jež by postihlo všechny věkové kategorie obyvatel, a aby výsledky byly co nejlepší bylo použito metody, dosud ve světě — jak čteme v čs. tisku — neuplatněné. Měření bylo provedeno prostřednictvím časopisů Vlasta, Slovenka a Mladý Svět. Technika a návod byly voleny tak, aby měření bylo co nejjednodušší, ale na druhé straně byl získán velký počet údajů.

Zemětřesení,

k němuž došlo patnáctého září v severní Itálii, ale i Jugoslávii a v rakouském Innsbrucku, zasáhlo i Čechy. Záchrévy půdy nepřesáhly však v čs. oblastech pět stupňů makroseismické stupnice. Nedošlo k vážnějším škodám. V Čes. Velenicích a Č. Budějovicích se pohyboval nábytek. Houpaní lustrů a pohyb různých předmětů překvapil však i Pražany.

Nový obchodní dům

byl otevřen v Praze na rohu Václavského náměstí a Jindřišské ulice. Má přes tři tisíce čtverečních metrů prodejní plochy a jeho roční maloobchodní obrát má činit přes 200 milionů korun. Dodavateli pro nový dům — Družba — bude celkem sto padesát výrobních družstev z Čech. Obchodní dům povede obuv, koženou galanterii, lidovou uměleckou tvorbu, pletené zboží, kožešiny, klenoty, bytový textil, nábytek, svítidla a upomínkové předměty.

Legenda zvaná Marta

Několik trináctiletých oslavovalo narozeniny jednoho z nich. Hostitelka pouštěla desky; poslouchaly se oblíbené písničky. Ale najednou jako by všem přejel mráz po zádech: zaslechli z gramofonu hluboký ženský hlas, dojemný a dojmavý, zpívající o tom, jak se k lidu "vrátí vláda věcí jeho".

Nikdo z těch, kdo poslouchali, nevěděl, kdo je to Marta Kubišová. V letech 1968 až 69 to byla královna zpěvu pro všechny mladé v Československu. Jenže těm trináctiletým bylo tenkrát, když Kubišovou umlčeli, pět let. Tak se teď ptají a kdo ví, zda rodiče, kteří dnes svým dětem vyprávějí o ovzduší Pražského jara a o srpnu 1968 a o tom, co bylo po dubnu 1969, kdo ví, zda se zase oni nebudou za pár let ptát svých dětí: "A byla vůbec kdy nějaká Marta Kubišová?"

Co vlastně udělala, že byla zcela umlčena, že byly její desky staženy nejen z obchodů, ale i ze všech diskoték, z hracích skříní, že byl její hlas smazán z pásek československého rozhlasu, její obraz vystřižen ze všech televizních záznamů; co udělala, že nesmí vystupovat ani na obecních hasičských bálech?

Bude asi lépe se nejdříve zeptat, co neudělala. Tedy: nečinila žádné odvolání čehokoli, co se týká roku 1968 a nevrátila ceny tehdy získané — jako jeden zpěvák; nezpívala ruské častušky jeho excelenci na sovětském velvyslanectví — jako jedna zpěvačka; nejela si vydělat na sovětský Dálný Východ rubly a neocenila "vyspělost" sovětského obecnictva — jako jiná zpěvačka; odmítla se bratřit s politickými veličinami — což neodmítla jistá její kolegyně; a nesložila hloupoučký popěvek na jednoho hrdinného kapitána státní bezpečnosti — jako to učinil . . . všichni vědí, kdo.

Marta Kubišová se stala legendou a jestli se vládnoucí režim něčeho bojí, tak jsou to legendy. A humor. V britském časopise Index, z něhož je tento článek, tu

čteme v závorce: "V plátu okupačních vojsk, zvaném Zprávy, se v roce 1968 citoval dnes již zemřelý tvrdolín Josef Jodas, jenž pravil: Musíme použít všech prostředků k tomu, aby zmkl Škutina a Kubišová."

Článek v Indexu potom cituje samotnou zpěvačku, která sama popírá, že by se stala legendou. "To byl všechno ohromný omyl. Po mně dnes nikdo ani nevzdechne. Z těch legend roku 68 už dnes zbylo jen málo. Snad s výjimkou Dubčeka a Smrkovského. A snad Vladimíra Škutiny. Ostatně ten to všechno způsobil. I tu legendu, o které vlastně mluvím."

V článku se pak popisuje, oč šlo. Když československá televize připravovala v srpnu 1968 své "podzemní" vysílání, hledala se nějaká znělka, kterou by se pořad vždycky uváděl. Režisér přišel s úplně novou písničkou, vytvořenou pro právě natáčený díl seriálu "Písničky pro Rudolfa III." Autoři ji složili v okupační noci, ještě plni živých dojmů. Režisér přehrál písničku na klavír a neumělým hlasem ji přezpíval. Vladimír Škutina, který měl právě službu, okamžitě poslal pro Evu Pilarovou.

("Pilarka — říká v článku Marta Kubišová — byla pro Vladimíra čísla jedna. Já jsem ho poprvé potkala tehdy — 22. srpna — ve studiu.")

Eva Pilarová nebyla v Praze; byla někde na zájezdu a skrz všechny ty tanky se nedalo včas projet. Takže padlo další rozhodnutí a zavolali Martu Kubišovou. Ta — s improvizovanou rytmickou skupinou — písničku ještě téhož dne natočila a televize ji vysílala jako znělku. Když okupační vojska obsadila studia, začali televizní pracovníci vysílat z provizorního prostoru. První pořad uváděla zmíněnou písní Marta Kubišová v prázdné místnosti před velkou fotografií Hradčan. Vladimír Škutina pak používal "Modlitbu pro Martu", jak písničku nazvali, na zahájení všech svých

pořadů na podzim pohnutého roku 1968 — takže se z ní vlastně stalo cosi jako hymna, symbol oné doby. Po příchodu Husákovy režimu Marta umlkla. Od dubna 1969 veřejně nezpívala, její desky se nehrály ani v rozhlasu, ani v televizi. Pracovala ve výrobě papírových krabic, pak u stroje v papírně; teď kdesi v kanceláři.

SKONČILA VLÁDA JEDNÉ STRANY

švédské Sociální demokracie, nejvyspělejšího státu na světě po stránce sociálních možností. Šedesát procent ze všech osmi milionů obyvatel poznalo za 44 let pouze vládu jedné strany, sociálních demokratů a těsné vítězství spojené kandidátky, Strany středu, Liberálů a Konservativců se přičítá právě této skutečnosti — příliš dlouhé vládě pouze jedné strany.

A také, nevybalancované politice bývalého ministerského předsedy Palmeho, který se snažil ze všech sil nuklearizovat zemi. Chtěl postavit do roku 1985 13 reaktorů, což by znamenalo největší spotřebu nukleární energie na hlavu ve světě. Na popularitě u voličů také Palme nepřídala jeho politika podpory "Palestinské osvobozovací organizace" v OSN a "revolučního hnutí ve Třetím světě", a ani to, že přirovnal Američany k nacistům. K dobru je mu však nutno přiznat, že od prvního dne odsuzoval a stále odsuzuje okupaci Československa.

A více než jistě je také, že i když neoficiální, tak přece partner při hlasování — komunisté — žádným volebním přínosem sociálních demokratů nebyli, jistě spíše naopak. V číslech získal ve volbách uvedený blok tří stran nesocialistů 180 křesel proti 169 křeslům sociálních demokratů a komunistů.

Domníváme se však, že výsledek voleb ve Švédsku nevyjadřuje přesně to, na čem voliči nejvíc záleželo a že k definitivní politické sestavě v zemi dojde teprve po několika letech zkušenosti, během kterých se ukáže, jak se změna vlády osvědčí.

ZAJÍMÁTE SE O DENI V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bořivým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace lecky unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhněte a zašlete na adresu
EVROPSKÉ LISTY,

Postfach 606, 8058 Zürich Flughafen, Switzerland. Přihlašte se za odběratele EL a předplatné zaplatím celoročně, pololetně, čtvrtletně. (Nehodící se škrtněte). Roční předpl. Sfr. 50.00, pololetní Sfr. 25.00 nebo přepočít v jiné měně. Platit lze pošt. složenkou nebo čekem.

Jméno
Adresa
Podpis

Americké Listy/Evropské Listy. Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc. 283 Oak St. Perth Amboy, N J 08861, USA. Tel: (201) 826-1998. Vedoucí redaktor J. Martínek. Evropská redakce a administrace: EL Postfach 606, 8058 Zürich Flughafen, Switzerland. Vychází každý týden s výjimkou dovolené. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Veškerá tisková práva vyhrazena.

Výhradní způsob placení: Převodem z banky na Schweizerischer Bankverein, Fil. Obstrass, 8033 Zürich, s poznámkou "z. G. Americké Listy P5-622.890" Roční předplatné DM 50.00, pololetně DM 25.00, ve švýcarských francích ročně Sfr. 50.00, pololetně Sfr. 25.00.

O HAVLÍČKOVÍ

Ferdinand Peroutka

Tohoto roku, v září, bylo 120 let od smrti Karla Havlíčka Borovského. Vždy znovu musí být vzpomenu, že představoval zážrak politické zralosti v národě sotva probuzeném, a vždy znovu budeme si nad ním uvědomovat, co je to — politika. Je činnost literární a je činnost politická. Spisovatel se uchyluje do soukromí a od tamtud vysílá svá slova a své poetické licence. Mnozí spisovatelé svědčí, že nic tak neprobouzí jejich schopnosti jako samota. Naopak politika je praktická činnost mezi lidmi, tu "v prostoru ostře srážejí se věci". Havlíček začal jako spisovatel. Když vstoupil do politiky, s pozoruhodnou důstojností se zřekl širších a pohodlnějších práv — jež si osobuje spisovatel, když píše na papír.

Na začátku 19. století intelektuální scénérie byla malebná. Dva obři spolu zápasili, a každý veřejně vystupující člověk se jaksi musil přidat buď na stranu Voltairea nebo Rousseaua. 18. století bývá pokládáno za ucelenou periodu Osvícenství, ale není to úplný obraz. Splodilo také Rousseaua, tu to studnici romantismu. V literatuře vliv Rousseauův zcela převládal, hlavní romantická díla byla sepsována, byl zbožňován Lord Byron, jemuž Rousseau urovnal cestu. Démoničtí byronští hrdinové si vykračovali v jižním evropském slunci i v ruském sněhu. To se dělo ve značné vzdálenosti od Havlíčka. Ten nalezl ve Voltaireovi potvrzeno, co v něm samém tak jako tak bylo.

Je třeba vyhrabat Voltaira zpod kritiky, již na něj nakupili romantikové. Žalují na něj, že rozumářstvím vysušoval svět, zdráhal se vzít na vědomí, že v člověku jsou také jiné síly a stránky než rozum. Zajímavé je, že pravý opak byla pravda. Zajiště, Voltaire byl neostýchavý přívrženec rozumu, ale ne proto, že si člověka zjednodušoval na rozumáře. Shledával naopak, že dějiny, toto dílo lidí, jsou prosyceny nerozumem, a že člověk nebezpečně a mizerně žije na úpatí obrovských hor iracionalismu. Jestliže pání iracionalisté touží po iracionalismu, není třeba, aby se o-

sobně namáhali jej přivodit. Byl vždy dostatečně, ba nadměrně zastoupen. Ve Voltairově době byl zastoupen v pověrách a ve zvyku krutosti, nevzdělanosti lidu, pro jehož kratochvíli tyranská justice pořádala ohavné veřejné popravy. V nesmírných nadprávích šlechty a církve, ve válkách a válčičkách, jež státy bezpřestání vedly jeden proti druhému, a v následujících násilnostech žoldnéřů proti civilnímu obyvatelstvu. A byl vraždící fanatismus náboženství, který v Bartolomějské noci ukázal, co dovede. Voltairovy spisy nejsou nic jiného než někdy hněvivý, někdy satyrický pomník tomuto iracionalismu. Případ Voltairův byl velmi prostý. Byl přívrženecem rozumu proto, že, jak viděl — rozum daleko toho — aby vládl a vysušoval, byl v trvalé menšině a věru zasluhoval, aby mu bylo pomáháno. Proti širokému Rousseauovu rozmachu, proti jeho spoléhání, že dobro je vtěleno do přírody, Voltaire stavěl uvědomělou lidskou snahu o to, co je prospěšno a slušno. Kočka sežrala ptáka — to je přírodní řád. Kde byla spravedlnost? Idea spravedlnosti přišla do světa teprve v myslí lidí. Debata mezi Voltairem a Rousseauem je nejslavnější filosofická polemika všech časů. V ní Voltaire se ptal: jak se vám líbí lézt po čtyrech, Monsieur Rousseau? Úhrnem řečeno, Voltaire zastupoval lidské dílo — kulturu.

Havlíček instinktivně se varoval Rousseaua, jehož myšlenky se rozlévaly bez ohledu na okolnosti času a místa. Rousseau hlásal, že civilisované národy se mají spojit. Kdo svědomitý by se odvážil tomu oponovat? Avšak Havlíček cítil, že to daleko předbíhá okolnostem, že jak věci kolem roku 1848 jsou, civilisovaný národ německý beze vši pochyby se chystá pozřít národ český, a národ maďarský vši silou vůle usiluje spolknout národ slovenský.

Rousseau znal jakousi dobu všeobecnou, ale Havlíček bystře žil v konkrétní situaci. Jak jemu — i Palackému — věci se jevíly, území mezi Labem a Dunajem bylo jevištěm prastarého zápasu mezi velkým národem ně-

meckým a menším národem českým. Havlíček byl tvrdý nacionalista. Bylo mu zatěžko srovnat si v mysli dvě věci: 1) že Němci jsou kulturní národ, 2) že tento kulturní národ se snaží vyhladit národ český. Bojovný zápal ho vedl k tomu, aby činil krajně nepříznivé závěry o německé kultuře, která měla již Goetha a Schillera, Kanta a Hegela, když první čeští buditelé teprve usilovali, aby aspoň někteří lidé psali česky. Havlíček řekl o sobě: "Píšu prudce — takový je můj způsob." V této své prudkosti častoval německou kulturu opovržením. "Škaredá potvora hegelovské filosofie", napsal. Tyto jeho výpady nevejdou do dějin filosofie, v níž filosofie německá má své velké místo. Také jiné věci Havlíček posuzoval podle českého prospěchu a neprospěchu.

Sotva který jiný politický myslitel kladl takový důraz na okolnosti, na potřeby toho nebo onoho místa nebo té oné chvíle. Roku 1848 revoluce otřásla Evropou, vši tou silou, která je v Zeitgeistu. Spoustě malých lidí hořela hlava a srdce, a pro svobodu nesli svou kůži na trh. Také v Praze byly stavěny barikády. K tomu se Havlíček choval s takovou necitelností, že v myslí některých vydal v šanc svou pověst svobodomyšlného člověka. Když později rekapituloval události, napsal, že "v Praze jako ve Vídni vypukla revoluce pro nic za nic". O své roli v oněch dnech napsal: "Celá moje činnost směřovala k tomu — aby se nepodařilo způsobit v Čechách ozbrojené povstání proti rakouské vládě".

Havlíček sympatisoval s revolucí ve Francii, ale přál si, aby se zastavila před hranicemi Rakouska. Jaké v tom bylo tajemství? Před několika měsíci nastoupil v Rakousku nový, mladičkářský císař, a současně s tím vláda vyhlásila ústavu, jež rakouským národům dávala rovnoprávnost. Čech, Slovák, Polák — Rumun, Jihoslovan, bude mít v Rakousku příště stejná práva jako dotud Němec a Maďar. O tento plod dlouhého vývoje Havlíček se strachoval. Učil své čtenáře, že teď "převahou hlasů všeho získat můžeme", a že neexistuje stále stejná rakouská vláda, nýbrž že je dobrá a špatná rakouská vláda. Když proti nové, ústavní vládě téměř ihned vypukla revoluce, Havlíček vyslovil souhlas s tím, že vláda ve Vídni vyhlásila stav obležení. Toto české stanovisko, přednesené Havlíčkem, způsobilo zuřivé výbuchy Marxovy. S chladnou odhodlaností Havlíček

Maova smrt: rozpor mezi komunisty

Znalci čínských poměrů stále soustřed'ují pozornost na politiku pekingského vedení po Maově smrti a na vnitřní situaci v Číně. Odmitnutí formálních projevů soustrasti komunistické strany Sovětského svazu, dalších čtyř zemí, které se v srpnu 1968 zúčastnily invase do Československa a samotné normalisované KSČ, potvrzuje pozorovatelům do jaké míry se Maova smrt stala novým zdrojem rozporu mezi komunisty v Evropě. Reakce prosovětských stran a režimů obzvláště kontrastuje s přístupem italských, francouzských, jugoslávských a rumunských komunistů. Výmluvný je článek zahraničně politického redaktora orgánu KS Itálie — L'Unità — Alberta Jakoviella v pařížském listu Le Monde. Jakoviello, vedoucí muž v Italsko-čínském sdružení, který několikrát navštívil Čínu a projevil sympatie k maoistickému režimu, dokonce uvítal v článku skutečnost, že Maova smrt je příležitostí k novému rozporu mezi Moskvou a velkými západoevropskými komunistickými stranami. KS Francie a Itálie by prý byly učinily lépe, kdyby byly mluvily o žijícím Mao Ce-tungovi stejně jako o mrtvém. Jakoviello vychází z nynější tendence vedení italské KS zlepšit vztahy k Číňanům — formuluje ji větou "vymyt'me minulost, jako kdybychom se nebyli dopustili chyb a omylů" — a doporučuje přezkoumat minulost a hledat vše, co je společné na stanovisku Číny a stran eurokomunismu. Italský komunistický novinář si pak klade otázku, proč vůbec došlo z hlediska komunistického hnutí k čínskému schizmatu a dospívá k závěru, že ústředním prvkem by-

lo odmítnutí sovětské hegemonie a to jak v takzvaném komunistickém světě, tak i v tom, co se dosud označuje za mezinárodní komunistické hnutí. Doktrina omezené suverenity není podle autora Brežněvovým vynálezem. Je to stálá praxe Sovětů od třetí internacionály přes Stalinův pokus o svržení Tita a Chruščovovu snahu o hospodářskou zkázu Číny až po invasi do Československa. —

Není překvapením, že se KS Itálie rychle distancovala od těchto a dalších provokativních tezí redaktora svého ústředního orgánu. L'Unità uvedla, že "Jakoviello vyjádřil naprosto osobní názory, které nezrcadlí linii strany."

Čína neodmítla jen poselství východoevropských stran, s výjimkou rumunské, nýbrž také projevy soustrasti italských, francouzských a mongolských komunistů, s nimiž KS Číny neudrzuje styky a které označuje za revisionistické. Sovětská kondolence — dlouhá pouhé dvě věty — byla pravděpodobně prvním stranickým poselstvím, zasláným Pekingu od začátku šedesátých let, kdy došlo k vážnému rozporu. Mezistátní styky však mezitím pokračovaly, i když jen v omezeném rozsahu. Dopisovatel listu New York Times na Dálném východě se domnívá, že další zkouškou čínského vedení po zprávě o Maově smrti, bylo rozhodnutí Kremle, přechodně zastavit útoky sdělovacích prostředků na Čínu. Tisk a rozhlas Čínské lidové republiky na to nereagovaly a pokračovaly ve velmi ostré kritice Moskvy.

Týž americký dopisovatel Fox Butterfield zaznamenal v jiné zprávě, že se čínské ozbrojené síly znovu těší větší pozornosti veřejnosti a že by proto mohly hrát klíčovou úlohu v zápase o Maově nástupnictví. Po Maově skonu a předchozím odstranění náměstka ministerského předsedy Teng Hsiao Pinga, zůstaly čínské ozbrojené síly, v nichž slouží tři a půl milionu mužů, vlastně bez nejvyššího velení. Mao byl předsedou vojenské komise ústředního výboru strany a vrchním velitelem, zatímco Teng náčelníkem generálního štábu. Na rozdíl od dob kulturní revoluce, kdy armáda kontrolovala četné čínské provincie chovali se důstojníci letos na jaře v kampani proti takzvaným pravíčovým Tengovým stoupencům většinou neutrálně. Někteří pozorovatelé z toho usoudili, že se v Pekingu všechny strany snaží zabránit tomu, aby vznikla podobná situace jako za kulturní revoluce.

počítal s tím, že slovanský vliv v Rakousku převládne, jestliže zde bude národní rovnoprávnost. A viděl za kulisy revoluce, vedené německými liberály. Jejich hlavní cíl byl připojit Rakousko k německé říši, učinit je částí německého Bundu se sídlem ve Frankfurtu. Tak by Slované byli v beznadějně menšině.

Co je Havlíčkova tradice, co je havlíčkovství, o kterém se mluví? Není žádná pilulka, kterou by člověk mohl spolknout, aby se podobal Havlíčkovi. Politické havlíčkovství je: reagovat na okolnosti, na speciální poměry doby, na současné skutečnosti tak citlivě, jak on vždy znovu reagoval. Na to není žádná škola s profesory.

(Dokončíme.)

Co Čech to . . .

. . . čtenář knihy

XI Vsesokolský slet v Praze 1948

Subskripční cena \$9 (u objednávek placených předem včetně poštovného). Objednejte v krajanském knihkupectví KUŠKA HOUSE, Dept. PA, P. O. Box 1507, Kingston, Ont., Canada K7L 5C7.

RVHP A EHS

Polský ministerský předseda Piotr Jaroszewicz se za své třídní návštěvy v Belgii přimlouval značně silně za to, aby Evropské společenství a Rada vzájemné hospodářské pomoci upravily své vztahy ve zvláštní dohodě. Pozorovatelé v Bruselu si to vyložili jako tlak RVHP na jednotný trh, aby odpověděl kladně na její návrh. Moskevská Rada navrhla v únoru brusselské výkonné komisi, aby obě hospodářská seskupení zahájila jednání. Očekává se, že Evropské společenství vypracuje vbrzku svou odpověď. Na banketu, který na Jaroszewiczovu počest uspořádala belgická vláda, polský premiér řekl, že by základní vztahy mezi oběma organizacemi měly být upraveny na základě dohody a bez jakékoli diskriminace. Na závěrečném pracovním zasedání delegací obou zemí Jaroszewicz navrhl dva sektory, v kterých by obě seskupení mohla učinit první kroky. Podle jeho slov by mohly být uzavřeny dvě dohody — o propojení energetických soustav v zemích RVHP a evropské devítky a o spojení silničních sítí, čímž by se usnadnil přístup k oběma částem Evropy. Vnučuje se otázka, zda Jaroszewicz hovořil jen za Polsko. Lze vážně pochybovat, že by se ujal iniciativy v takové věci na vlastní pěst, a je velice pravděpodobné, že se držel, i když ochotně, ins-

Mezinárodní přehled

trukcí z vyšších míst. Zda on sám nebo vůdce polské komunistické strany Edward Gierek dává přednost dvoustranným úmluvám s členskými státy evropské devítky, či širším dohodám s Evropským společenstvím samým, není důležité. Nemají totiž na vybranou. Jaroszewicz sám v nedávném interview doznal, že Polsko trpí "neuspokojivým výkonem zemědělství a vysokými cenami energie". Je obecně známo, že jako ostatní země sovětského bloku, i Polsko zápasí s hospodářskými potížemi; hluboce se zadlužilo na Západě a shledává stále těžším pronikat na západní trhy. Není pochyby, že cílem jakéhokoli propojení energetických soustav východní a západní Evropy by bylo ulehčit cenovou situaci v energetice, o níž Jaroszewicz mluvil, a snažší přístup k oběma částem Evropy pro silniční dopravu by ovšem v mnoha případech zkrátil vzdálenosti a snížil dopravní náklady. Základním motivem Jaroszewiczovy návštěvy bylo získat další belgické úvěry a zajistit širší hospodářské styky mezi oběma zeměmi. Belgické úvěry Polsku již dosáhly horní meze. Jako jejím západním partnerům, i Belgii působí stále více starostí rostoucí schodek sovětského bloku se Západem. Jaroszewicz se musel spokojit s

malým prodloužením lhůt již poskytnutých finančních úvěrů. Belgie Polsku nové úvěry nedala, ani s ním nezavřela nové hospodářské dohody. Jaroszewiczovu návštěvu však nelze pokládat za naprostý neúspěch. Je pravda, že se minula hlavním cílem, ale přece přinesla určitý zisk. Belgické politické kruhy ocenily úsilí polského předáka ulehčit úděl polského obyvatelstva a zlepšit styky Polska s jeho starým přítelem na Západě. Návštěva polského premiéra v úloze kurýra RVHP ukázala také Evropskému společenství, že to Rada vzájemné hospodářské pomoci myslí s úpravou styků vážně a že ji tuze potřebuje.

SADATOVY PROBLÉMY

Egyptský prezident Anvar Sadat, jediný kandidát na nejvyšší úřad na dalších šest let, byl v referendu — zcela formální záležitosti — potvrzen ve své funkci. Jeho nynější úřední období vyprší příští měsíc. Jako hlava egyptského státu bude Sadat muset v nadcházejících šesti letech řešit největší problémy své politické kariéry. Musí s konečnou platností přeskochit stín dlouholetého arabského nepřátelství s Izraelem, a dát Egyptu a celému Blízkému východu mír, aby mohl splnit svůj druhý úkol, to je zmobilizovat všechny síly s cílem zastavit hospodářsko-sociální úpadek Egypta a přeměnit ho v rozmach. Sadat se bude muset i v budoucnu dále střetávat s arabským radikalismem a jeho maximalistickými požadavky, a v Egyptě samém je konfrontován s rozmáhající se apatií a sobectvím. Egyptský prezident se dostane do obtíží, ukáže-li se jeho hospodářská liberalizace neúspěšnou. Na druhé straně provádění této politiky brzdí egoismus, korupce a apatie obyvatelstva. Prolomit tento začarovaný kruh si vyžádá všechen politický um, který Sadat už často prokázal. O nové demokracii v Egyptě bude ovšem možno hovořit a Sadata za jejího otce označit teprve tehdy, až se o presidentský úřad nebude ucházet jen jeden kandidát a až volba nové hlavy státu nebude předem zajištěna.

POHLED DO ARGENTINY

Situace je po půlroce vojenské vlády stále nevyjasněná. Ale některé události už přece jen dovolují určité perspektivní závěry: jejich společným rysem je to, že vláda presidenta-generála Videly postupuje s tvrdší rozhodností. Je to vidět jak při po-

tírání politického terorismu, tak i v otázkách hospodářských.

Před několika dny otiskl britský list Financial Times dlouhý článek s titulkem "Blíží se konec argentínských gueril". Je to v podstatě bilance neúspěchu politických teroristů — nebo obráceně úspěchů vojenského režimu — v posledních měsících. Je pravda, že se jednotlivým guerilovým buňkám občas podaří citelný úder jako 12. září, kdy byl zničen autobus s devíti policisty. Ale už dva dny nato Reuterova tisková kancelář mluvila zase o 12 padlých teroristech — a v článku Financial Times se dokonce píše o tom, že v průměru přicházejí o život čtyři političtí extrémisté denně; ovšem to jsou pro guerilové skupiny "montoneros" a takzvanou "lidovou revoluční armádu" už ztráty nenahraditelné.

Důvody nadcházejícího konce jsou přesto patrně jiné; havním z nich je nepochybně to, že 19. července padl vůdce guerilového hnutí, Mario Roberto Santucho, jakýsi argentínský Che Guevara, spolu se svým pobočníkem. Lidová revoluční armáda tím ztratila hlavu. A druhým důvodem, lépe řečeno strategickým omylem, bylo to, že organizace montoneros a lidové revoluční armády nejen nahrazovaly ztráty — nýbrž i rozšiřovaly svou členskou základnu hlavně rekrutováním studentů, "nazlobených mladých mužů". Nedávno to znovu potvrdila dlouhá depeše dopisovatele deníku Los Angeles Times v Buenos Aires: zlatá mládež, většinou ze středních vrstev prý spatřuje v "módní revoluci" únik z pocitu společenského odcizení.

K tomu je dobré připomenout, že se tu rysuje očividná paralela s koncem uruguayských tupamaros: i tato zprvu úspěšná, malá podzemní organizace, zahynula na to, že "rozšířila základnu", aniž by současně — jak říkají komunisté — dosáhla "širšího uvědomění mas". Širší spojitost a význam postupné likvidace argentínských bojůvek je vidět ne přímo i na jiné skutečnosti: podle britských Financial Times měli Mario Santucho a jeho pobočník u sebe letenky na Kubu, kterou navštívili kvůli instrukcím už několikrát předtím.

Ve druhém týdnu září zasáhla vláda generála Videly také na průmyslově-pracovní frontě. Po stávkách, které měly postihnout automobilky argentínského Forda, Chryslera a General Motors vstoupily ihned v platnost zákony, umožňující drakonické tresty. Deník Washington

Post píše o tom, že stávkující mohou za agitaci dostat až deset let vězení; a zaměstnavatelé, kteří použijí výluky, mohou dostat trest šesti let vězení a pokutu tisíce dolarů za každého dělníka — který je výlukou postižen. Vláda ospravedlňuje tato neslýchaná opatření bojem proti inflaci. Ovšem v zemi peronismu, jehož páteří bylo odborově organizované dělnictvo, to současně naznačuje, do jaké míry se změnila situace, a jak vypadá poměr společenských sil.

USA-RUMUNSKO

Kongres Spojených států je — jak se zdá — ochotný prodloužit o jeden rok platnost doložky o nejvyšších výhodách v obchodním styku s Rumunskem, jak o to požádal prezident Ford. Ne učiní to však s velkým nadšením, protože ani vláda není všeobecně spokojena s vystěhovaleckou politikou Rumunska. Předloni schválil kongres proti Fordovu přání na základě původní iniciativy senátorů Jacksona a Vanika dodatek k obchodnímu zákonu, který žádá, aby žádný komunistický stát, požívající tyto celní výhody a žádající úvěry vývozní a dovozní banky, nebránil volné emigraci. Dodatek se nevztahoval na Polsko a Jugoslávii, které měly podobné výhody už před schválením novely. Spolu se Sovětským svazem odmítly pak ostatní komunistické země dojednat nebo podepsat obchodní smlouvy na základě nového amerického zákona. Jedinou výjimkou bylo Rumunsko, které tím dokázalo nezávislost v zahraniční politice, jakou Spojené státy vítají.

HELSINKÝ KRUČEK?

Československo — chce věnovat poněkud více pozornosti ustanovením, týkajícím se volnějšího pohybu lidí. Konkrétně chce zaručit, že asi půl tuctu Čechoslováků, usedlých v Londýně bude moci navštívit své příbuzné v Československu beze strachu, že budou donuceni — zůstat. A právě tak mají dostat možnost vycestovat do Velké Británie — k návštěvě příbuzných či natrvalo někteří Čechoslováci, kteří o to mají zájem. To všechno přišlo na přetřes během Croslandových rozhovorů s Chňoupkem za jeho návštěvy Londýna. Trvalo 30 hodin, než byl Chňoupek s to dát odpověď.

Tlak na Chňoupka byl výrazem britské nespokojenosti s pomalým tempem pokroku při plnění helsinských dojednání. Britský zahr. ministr Crosland naléhal na větší volnost pokud jde o pohyb lidí a informace. V prvním bodě učinil Chňoupek

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplátíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připisujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.*

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

STARÁ VESTA

Ve Španělském sále Pražského hradu se konalo zasedání ÚV KSČ. Na pořadu byly projevy na téma: Káčo kolem, diskuze obsahu: soušky a souzi, my musíme . . . a posléze žranice, až praskaly sanice, z pochoutek, které čs. jednotně občanský daňový poplatník vidí buď jen jako umělohmotné atrapy, nebo obludně kýčovitě vyobrazené v západních časopisech, propašovaných do okupovaného Československa v konečnicku.

Pan prezident ve svém taťkovském projevu tu pochválil, tu pohaněl, řekl nebo neřekl to či ono, napomenul, doporučil, pohrozil a předal další slovo svému podřízenému dr. L. Štrougalovi, o němž zlé jazyky vyprávějí pikantní historky potažmo k jakési blondáté písničkáře. Soudruh předseda vlády v úvodu prohlásil u pevného hlasu a s naprostou samozřejmostí, že usnesení XV. sjezdu KSČ byla ostražitě správná, což se projevilo zásadně v charakteru plně-

ho nikdo na nic neptal, protože delegáti vědí nebo nevědí, ale v obou případech je to jedno (pozn. aut.). "Úkoly v těžbě uhlí, v jeho rozvozu hlavním spotřebitelům, včetně zásobování obyvatelstva nejsou uspokojivé." Víme a je to notoricky známo, že horníci jsou obmýšleni nejvyšší možnou mzdou, nevypočitatelnými pozornostmi ze strany strany a vlády a obdarování důchodovým zabezpečením na úrovni kapitalistického tvoření inflačních cen. Rozvažechi Uhelových skladů se díky proslápnutým plechovým putnám vyšvihli na společenském žebříčku hned vedle taxikáře, číšníky a meloucháře (pozn. aut.).

"Dodávky strojů a zařízení pro investiční výstavbu od tuzemských dodavatelů se nadále opožďují. Neuspokojivě se vyvíjí uvádění kapacit do provozu. Podle plánu jich má být v tomto roce 75; uvedeno do provozu bylo však jen 12."

Pan předseda pozapomněl, že investiční celky mohou být kompletovány jen tehdy, pokud sovětská okupační experti milostivě řeknou k tomu svoje sladounké "dada" (pozn. aut.).

"V uplynulém období pokračoval neúměrný růst administrativních a techniko-hospodářských pracovníků. Řidičský aparát vzrostl o 14,5 tisíce osob, počet dělníků klesl o 2.700 osob." Zdá se, že soudruh pan předseda dialekticky potlačil ve své paměti, že socializmus je společenské zřízení postavené na funkcionářské byrokracii, jelikož na každém místě musí sedět kromě odborníka ještě další osoba, sice prokádaná až na půdu, zato ale úplně nechytřá až ještě horší, nebo další kádr pracovníků, aby napravovali chyby, omyly a blbosti napáchané z lůna strany vyšedších politšéfů (pozn. aut.).

"V letošním roce nepříznivě působí na naši ekonomiku vývoj zemědělství — způsobený především mimořádně nepříznivými klimatickými podmínkami. Musíme počítat s tím, že dovezeme za několikami-liardové částky obilí z kapitalistických států." Alle, ale pane předsedo vlády! Váš šéfík gentajomník strany a súdruh pán prezident v Nitře na dožinkách pravil, jak se podařilo sjednoteným rolníkům i přes nepřízeň počasí zajistit náo- zaj dostatečnou základnu pro bezporuchové krytí viktualních potřeb obyvatelstva, takže obvyklý dovoz obilovin nepřestoupí naozaj

plánované hranice (pozn. aut.).

"Vážným problémem je dlouhodobý nedostatek náhradních dílů zejména pro silniční dopravní prostředky, traktory, zemědělské stroje, obráběcí, tvářecí — kožedělné a obuvnické stroje, pro stroje a zařízení . . . Československý výrobce ztrácí dobré jméno a někdy i trh vůbec. Důsledkem toho jsou ekonomické a politické škody." Člověku zůstává rozum stát v pozoru. Už 28 let řídí samozvaní komunističtí mocnáři osudy českých a slovenských zemí a za celou tu dobu se nenaučili hospodařit. V SSSR se to nenaučili ani za dvojnásobek trvání "čs. cesty ke komunismu." Dříve všude směnitelná Kč se stala nesměnitelnou ani za z oběhu stažené rupie, hospodářství se změnilo v "turecké," politicky se může Československo chlubit jen "kabátem z ostudy," vojensky je pod sovětskou okupační kuratelou, kulturně se shlédlo v nejtemnější biografii době temna a turisticky se rovná psovi, uvázanému lanem z lanovky k betonovému sloupu o průměru 50 metrů a opatřenému ještě neprodyšným náhubkem (pozn. aut.). "Rozhodující objemy dodávek pro vnitřní obchod nadále tvoří osobní automobily. Bude dodáno 840 tisíc, což představuje zvýšení téměř o 180 tisíc kusů. V roce 1970 připadalo jedno osobní auto na téměř 6 domácností, v roce 1975 na tři a v roce 1980 na necelé dvě domácnosti."

Co k tomu dodat? Snad jen to, že až v roce 1990 bude vlastnit auto již každá čs. domácnost, nebudou muset občané chodit stát do fronty na kus hovězí flákoty pěšky, ale budou do fronty na mrkev jezdit.

Socializmus je společenské zřízení pro zřízení společnosti.

Zasedání ÚV KSČ bylo zakončeno Internacionálou. Zazpíval ji nejdražší pěvecký spolek v Československu. JAN RYBA

At' žijí Helsinky

"Stanislav a Josef a závěrečný akt z Helsinek." Pod tímto nadpisem uveřejnil západoněmecký levicově-liberální deník Frankfurter Rundschau reportáž Brigity Möckové. Z reportáže vyjímáme . . .

"Už sedm let se pokoušíme o to, aby naši dva synové — Stanislav a Josef, kteří bydlí u našich rodičů v Československu, dostali povolení vycestovat za námi do Německé spolkové republiky. Každým rokem podáváme vždy znovu žádost o vycestování, ale všechny naše žádosti byly zamítnuty. Na konferenci o bezpečnosti a o spolupráci, která se konala před rokem v Helsinkách, podepsali zástupci 35 zúčastněných států kromě jiného i dokument o zlepšení lidských vztahů. Mnohé rodiny, k nimž i my patříme, doufaly, že tím byl vyřešen problém sloučení rodin. K našemu zklamání však některé československé úřady nezměnily svůj dosavadní postup."

To stojí v otevřeném listě, adresovaném "presidentu Československé socialistické republiky, panu dr. Gustávu Husákovi" z 15. srpna 1976. Dopis podepsali 36letý Josef Rys a jeho 32letá manželka Jana. Oba žijí od roku 1969 nedaleko Ludvigshafenu.

Reportáž deníku Frankfurter Rundschau pak popisuje tragický osud rodiny: Manželé Rysovi navštívili v roce 1969 známé v Německé spolkové republice a při návštěvě se rozhodli, že se domů nevrátí. Oba jejich synové, tehdy ve věku pěti a šesti let, zůstali u prarodičů v Československu. Reportáž pak podrobně popisuje, jak se manželé Rysovi pokoušeli prostřednictvím Mezinárodního Červeného kříže, vysokého komisaře Spojených národů pro otázky uprchlíků a různých jiných institucí, osobností a úřadů získat pro oba syny povolení k vycestování. Současně žádaly o povolení i československé úřady. Každým rokem znovu. A každým rokem znovu — bez úspěchu. "To je kolotoč bez konce" řekl o tom Josef Rys. Proto se letos v létě oba manželé obrátili na veřejnost . . . Deník Frankfurter Rundschau píše:

Tři týdny demonstrovali každého dne od devíti dopoledne až do pěti odpoledne před budovou československého diplomatického zastoupení v Kolíně nad Rýnem. "Vraťte nám naše děti!" stálo na jednom jejich plakátě. A na druhém: "Proč jste podepsali v Helsinkách?" — 28. srpna musel Josef Rys svou akci přerušit, protože skončila jeho dovolená. Je inženýrem u jedné stavební firmy, kde se po počátečních obtížích, protože neuměl německy a neměl ani pfenig v kapse, dobře zapracoval. Rodině se mezitím narodil syn Milan. Manželé Rysovi jsou materiálně dobře zajištěni, ale scházejí jim děti, oba synové, Stanislav a Josef. Mezitím vydalo k jejich akci československé vyslanectví v Německé spolkové republice tiskové prohlášení, ve kterém tvrdí, že rodiče své děti svévolně opustili, takže stát se jich chtěl nechtěl musel ujmout. Přesto demonstroval na začátku měsíce před budovou československého vyslanectví tři dny jiný rodičovský pár — s plakáty rodiny Rysovy. Předminulý čtvrtek se sešlo dokonce před budovou vyslanectví 15 rodin — ke společné demonstraci. Všechny tyto rodiny jsou podobně postiženy jako rodina Rysova. Podobné demonstrace se plánují nebo se už konaly i v dalších západoněmeckých městech.

PRINCEZNA A POEZIE

Princezna Grace z Monaka, dřívější americká filmová herečka Grace Kelly, která vytvořila například hlavní roli ve filmu Pravá láska, se vrátila po dvaceti letech ne sice na filmové plátno, ale aspoň na prkna, která znamenají svět. Na letošním edinburském festivalu, jehož ústředním tématem byla oslava 200. výročí trvání Spojených států, recitovala spolu s herci Richardem Pascoem a Richardem Keighlem Nashovu báseň o Kryštofu Kolumbovi. Kromě toho recitovala jednu z prvních opravdu amerických básní od Anny Bradstreetové z roku 1650.

Č.S.A.

Nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v Americe jest připravena poskytnouti vám nejvýhodnější druhy životních pojištění plně zabezpečujících vaši ochranu. — Rovněž nabízíme pojištění poskytující pravidelný starobní důchod jakož i pojištění hypoteční.

Další informace ochotně podají:

RUDOLPH PEŠEK, 145 87 Seventh Ave., Whitestone, L.I. N.Y. 11357 — tel. (212) 767-9746
GEORGE POSPISHIL, 24 West End Ave., Westwood, N. J. 07675 — tel. (201) 664-6511

ANEBO PŘÍMO:

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA

"PIONEER OF FRATERNAL LIFE INSURANCE"

CSA PLAZA, 2701 S. HARLEM AVENUE, BERWYN, IL 60402

Telefony (312) 795-5800 — (312) 242-2224

NA LEPŠÍ K VAŠATOVÍ

ni státního plánu, když se v zápalu řečnického maratónu zapomněl zmínit o svém.

Pak přišly na řadu zápo-ry, kterých nebylo jen tak, aby se neřeklo, ale naopak tolik, že až přecházel sluch i tak otrlým posluchačem, jakými jsou komunističtí funkcionáři.

"Máme," volal do pléna soudruh, "vážné potíže v uspokojování potřeb národního hospodářství elektrickou energií, přičemž příčiny potíží spočívají především ve zpoždění investiční výstavby a v poruchách výrobních i rozvodových zařízení." O exportu elektrické energie takt- ně řečník pomlčel a také se

posléze vážně přísliby — v druhém polemisoval tím, že Československo dováží víc britských deníků nežli je tomu naopak.

Crosland svého hosta upozornil, že v Británii je vzhledem k tomu co nabízí, jen malý zájem o československý tisk a že Británie také nikterak nekontroluje distribuci československého tiskového materiálu, zatímco Československo má pro britský tisk zavedené omezující kvoty.

SPORT

• V šestém kole prvoligové kopané byly sehrány tyto zápasy: Bohemians-Slovan 0:0, VSS Košice-Dukla 2:3, Sparta-Zbrojovka 3:1, Inter-Trenčín 1:0, Ostrava-Teplice 1:1, Žilina-Lokomotiva 3:1, Trnava-Slavia 0:0, Plzeň-Frydek Místek 2:1. Tabulku vede Inter, následován Duklou a Trenčínem.

• Po šestém kole ve druhé fotbalové lize obsadila první místa: Jablonec, Tatran Prešov a D. B. Bystrica.

• Při zahájení první hokejové ligy byly sehrány následující zápasy: Kadno-Litvinov 8:4, Sparta-Kladno 5:1, Gottwaldov-Brno 3:6, VŽKG Ostrava-Tesla 3:1, Slovan-Č. Budějovice 1:2.

• Sovětská šachistka "odsoudila na povel" rozhodnutí velmistra V. Korěného, nevrátit se ze Západu na sovětskou základnu. Dopis, adresovaný sovětskému deníku "Sovětský sport" začíná větou: "Po city odporu a pohrdání v nás vyvolal podlý čin šachisty Viktora Korěného." Kromě jiných "sportovců" podepsal rezoluci i šachista Flohr, bývalý čs. občan, který po skončení války optoval pro SSSR.

• Václav Kubička byl potvrzen novým šéfem Německého svazu gymnastů (DFB) Hans-Jürgenem Zachariásem (41) ve funkci svazového trenéra gymnastického družstva mužů.

• Předseda Mezinárodního svazu ledního hokeje (LIHG) dr. Günther Sabatzki prohlásil po skončení "Canada cup", že vysoké vítězství 6:0 nad Československem v prvním finále zápasu a tím i vítězství v celém turnaji bylo způsobeno třemi okolnostmi: nezvykle úzké kluziště, vysoké teploty v hale, až 32°C a měkký led. Ve Vídni na MS 77 bude muset Kanada ještě hodně přidat, aby navázala na svoje bývalé úspěchy.

• V semifinále tenis, mistrovství Československa, které se hrálo na dvorcích v Ostravě, prohrál Kodeš s P. Hut'kou 6:2, 4:6, 7:9. Mistrem se stal překvapivě Tomáš Šmíd ze Slavia Praha,

dvouhru žen vyhrála podle předpokladu Tomanová ze Sparty. Čtyřhra mužů: Šavřda-P. Hut'ka, čtyřhra žen: Tomanová-Maršíková, mix: Ševčík-Maršíková.

• Na šestidenní v Rakousku pojede několikanásobný mistr Evropy a světa Květoslav Mašita v sedle Jawy 250. Nahradí tak zraněného Fr. Mrázka z Trophy-teamu, který pojede v sestavě: Zloch (Jawa 500), Mašita a Stodůlka (250), Císař, Češpiva a Pašik (350). Stříbrná váza: Kauler a Jedlička (250), Cihelka (350), Toman (500).

• František Stehno získal v Miláně již počtvrté titul ME ve figurální jízdě ve vodním lyžování. Titul v kombinaci mužů si odvezl Hazelwood (Brit.), v soutěži žen vyhrála Francouzka Escotová.

• V přátelském fotbalovém utkání Rumunsko-Československo, které se hrálo v Bukurešti, se rozešli soupeři smírně 1:1. Ani ve 22. za sebou jdoucích utkáních nebyl čs. tým mistrů Evropy poražen.

• Ze radost z vítězství kanadských hokejistů v "Canada Cup" neznala mezi svědci i ta okolnost, že Bobby Clarke rozdal čs. hráčům jako suvenýry veskeré svoje hokejové svrsky a převzal trofej vítězů "ve spodním prádle."

• Omluvy neúspěchů sovětských hokejistů na "Canada Cup" jsou již odporně nechutné. Trenér V. Tichonov prohlásil mimli jiné: "Naši nejsilnější hráči Michajlov, Jakušev, Cygankov, Šadrin, Petrov a další zůstali doma, protože jsou přetaženi, potřebovali si odpočinout." My ale víme, že títo hráči byli z národního týmu vyřazeni pro nedisciplinovanost, pro opilství, mravnostní delikty a stáří.

• Čs. tandém Kučírek-Jelínek získal na cyklistickém MS v Monteroni di Lecco stříbrnou medaili, když ve finále podlehl ve dvou jízdách polské dvojici Kocot-Kotlinski. Ve finále stihacího závodu žen porazila Holanďanka van Oostenova I-talku Bissoliovou.

• Stan Mikita, kanadský hokejista slovenského původu, který již 17 let hraje za Chicago Black Hawks v rozhořování pro curyšský "Sport" konstatoval, že diváci v Kanadě a USA jsou fascinováni evropským hokejem proto, že nejsou na takový způsob hry zvyklí. U Kanadánů hraje rozhodující úlohu síla paží; vytržená evropská technika hole je sice na pohled pěkná, ale méně účinná,

Lokomotivy k mání . . .

Někdo rád vdolky, jiný holky. Co se ale modelů lokomotiv týká, ustupují oba zmíněné požitky do ústraní — "mašinky" mají rádi všichni muži ve věku od tří let výše. Kdo by alespoň jednou nezatoužil po tom, mít pěkný model parní lokomotivy doma. Nejedná se přitom o přání nijak nespílitelné. "Mašinka" se dá pořídit několika způsoby: zakoupit stavebnici, či hotový model, nebo si lokomotivu postavit sám. Třeba po večerech v garáži. O poslední alternativě — ukrást model třeba z Technického musea — se šířit nebudeme.

Známa anglická firma Airfix, produkující mj. stavebnice letadel, lodí a tanků, pojala v poslední době do výrobního programu i lokomotivy z plastických hmot. Stephensonova "Rocket" z roku 1829 se dá slepit ze 47 součástí. Tento parostroj měří po zhotovení osm centimetrů. Náročnější modeláři se mohou plně vyžít na některé z větších lokomotiv. Jednou z nich je např. "Harrow", nejtěžší britský stroj. Stavebnice obsahuje 91 dílů. Hotový model je dlouhý

hlavně na kanadských úzkých hřístích."

• Ve finále otevřen. Mezinárodního mistrovství USA v tenisu ve Forest Hills zvítězil Jimmy Connors (24) nad Švédem Borgem (20) 6:4, 3:6, 7:6, 6:4. Zápas trval 3 hod. a 10 minut. Connors inkasoval \$30.000 v tomto roce si "nahrál" již 521 tisíc \$. Ve finále dvouhry žen porazila Chris Evertová ve svém 100. utkání za sebou bez porážky Australanku Evonne Cawley-Goolagongovou 6:3, 6:0 a dostala za vítězství šek na \$30.000 (v letošním roce vydělala "Miss tennis" přes 250 tisíc \$).

• Informovali jsme naše čtenáře o skandálu, který způsobily Národní tenisové svazy SSSR a Československa, když odvolaly svoje ženské družstva z Federation cup, protože se soutěže zúčastnily i JAR a Rhodézie. Ve Forest Hills se dostala do finále ženské čtyřhry sovětská hráčka Morozovová s Angličankou Wadeovou a prohrály s Jihoafričankami Ilinou Klossovou a Linky Boshoffovou 1:6, 4:6. Protože v tomto utkání šlo o velkou sumu ve tvrdé valutě, nevalilo sovětskému tenisu. svazu, aby Morozovová nastoupila proti hráčkám ze země "apartheidu". Bůh vysoko, car daleko!

• V 1. kole poháru UEFA zvítězil Inter Bratislava v Reykjavíku nad místním Fram 3:0 (2:0). Slavia Praha vyhrála v téže soutěži doma v Edenu nad Akademikem Sofia 2:0.

• Sparta Praha prohrála v 1. kole PVP v Budapešti s MTK Budapešť 1:3 (1:1).

bezmála čtvrt metru a dá se přizpůsobit i na elektrický pohon. V případě těchto stavebnic se víceméně jedná — alespoň z hlediska manželek — o hračky. Ti zámožnější dávají přednost modelům hotovým. Existuje povíčko firem — které se na tomto poli starají o blaho zákazníků. Mezi sběrateli těchto modelů platí pravidlo: v čím menším počtu byl určitý typ lokomotivy nasazen do železničního provozu, tím je model žádanější a dražší. Ceny, které se pohybují kolem deseti tisíců franků, nejsou nijak ojedinělé. Tyto průmyslově zhotovené modely se pomalu stávají dobrou finanční investicí, neboť jejich ceny neúměrně stoupají. Kupř. byl model jedné lokomotivy společnosti Rio Grande Railway před pěti roky vydražen na 16 tisíc franků.

Již třetí pokolení je v rodině Libalů vřítá vášně pro zhotovování modelů lokomotiv. Není proto divu, že 68letý Albert Libal z Náchoda v této tradici pokračuje. Jeho první "mašinkou" byla před léty metr dlouhá rychlíková lokomotiva. Její konstruktér o ní prohlašuje, že byla slabá — uvezla "jen" pětileté dítě . . . To ta další měla dvojnásobnou délku a vozila děti deset. Nejnovější model páně Libalova — rychlíková lokomotiva ČSD řady 475 — má silu téměř tří koňských sil. A protože s jídlem roste chuť, vzrůstají i rozměry lokomotiv: ta nynější měří čtyři me-

try. Topí se v ní jak uhlím, tak i naftou.

Albert Libal s hrdostí prohlašuje, že celý model vyrobil za 15 let ručně a bez jediného výkresu! "Dráha ani Škodovka mě nechtěly žádnou dokumentaci půjčit," říká, "tak jsem to chodil okukovat na nádraží. To mně zakázat nemohli . . ." Nejdříve byl častým hostem v chocoenské stanici. Po zavedení elektrické trakce na této trati zjistil, že jedna "jeho" lokomotiva jezdí přes Jaroměř na Liberec. Tím ušetřil mnoho korun za jízdné . . .

Jiče

O LEDAČEMS . . .

Ve Forest Hills v New Yorku se konal tenisový turnaj, jehož výtěžek byl věnován dobročinné činnosti Nadace Roberta Kennedyho. V rámci turnaje proti sobě nastoupili různé americké populární osobnosti a sportovci. Tentokrát proti sobě například hráli — olympijský vítěz v desetiboji Bruce Jenner — hudební skladatel Burt Bacharach a tenisový profesionál Arthur Ashe. Znamý americký satirik Art Buchwald nastoupil k utkáním s raketou nezvykle velkých rozměrů. Všechna utkání prohrál, protože se ani jednou nestrefil do míčku. Největší pozornost na sebe však upoutali dva diváci, děti presidenta Johna Kennedyho, 18letá Caroline a 15letý John-John. Kam se hnuli — všude byli okolo nich fotografové a kameramani.

Bolesti šlach, kloubů, hlavy

Naše snacha dostala Tendonitis, což je velmi bolestivý zánět šlach, které spojují svaly s kostmi a jinými částmi těla. Lékař ji poslal ke specialistovi, ale před tím její česká tetyně začala mazat její bolestivé klouby Moravským mazáním, které ji ulevilo tolik, že než přišla ke specialistovi, bolest byla pryč. Řekla mu čím to maže a on udiven řekl: nikdy jsem neviděl takové rychlé zlepšení Tendonitis, běžte domů a mažte dále s tím MORAVIA linimentem. Píše nám Mrs. L. Kinsley z Berlin Hts, OHIO. — Nebo: Vy jste mě pomohl dožít se 84 roků s vašimi tak účinnými léky jako jsou ZDRAVI-TAMIN kapsle a čtyřlék BOL-VEN tablety. Doporučuji je svým známým — píše krajan Joe Housek, Paso Robles, Calif. — I vám pomohou tato účinná léčiva, když si o ně napíšete ještě teď!

Napřed jsou ceny pomalou třetí třídou poštovní, v závojkách rychlou poštou do 6ti dnů: ZDRAVI-TAMIN kapsle na krev a sílu na 5 týdnů užívání \$4.20 (4.40 rychlou) větší na 10 týdnů 7.30 (7.50 rychlou), čtyřlék BOL-VEN tablety na 5 týdnů 3.20 (3.40 rychle), 2 BOLVENY, 200 tablet 6.40 (6.80 rychle.) Koncentrovaný MORAVIA extrakt na 1 pintu linimentu na bolesti hlavy, svalů, kloubů a lýtek \$4.50 (4.70 rychle), totéž na 1 kvart 7.50 (7.70 rychle). DANUBE pročišťující tablety z léčivých bylin na 50 dnů 2.80 (rychle 3.00), na 3 měsíce 3.90 (rychle 4.10). — Přiložte cash (neztratí se), nebo money order, check nebo na COD. — Také od Kanady, ale ne na COD a jen rychlou poštou!

LAGUNA — 5ti vitamínový krém s velkou dávkou pravého E-vitamínu, kráslicí, vyživující kůži a rychle hojící krém pro dospělé, mladistvé i děti, na mnohé vady pleti, nemastný na den za \$4.00 rychlou poštou! — LAGUNA — neobvykle omlazující, vyživný, lehce mastný (Anti-wrinkle) noční krém, nová formule s velkým obsahem pravého vitamínu E a 2 jiných, s přírodními hormony na vrásky a různé kazy pleti také \$4.00 rychlou poštou.

Nejlepší výsledky používáním obou krémů. — Vystřihněte tuto oznamku a objednejte s důvěrou a zárukou ještě teď!

EUROPEAN DRUGS, Břet. Jelínek, PH. M. Dpt. 16, Box 927, Laguna Beach, Cal. 92652

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET - NEW YORK

Nejmoderněji zařízená a vším pohodlím vybavená restaurace.

• Nejjemnější československá kuchyň včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svičková a zajíc na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importované plzeňský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P.M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte; YU 8-3505 — RH 4-9787

Z VÍDNĚ O PRAZE

Když jde člověk večer po pražském Václavském náměstí, slyší, jak v taneční kavárně hraje saxofon trhavý foxtrot. Když otevře rádio, linou se z něj české napodobeniny nejmělejších západních šlágrů nebo operetní vzlykot Karla Gotta. A když se sejde stranická mládež, vyhláší sborový zpěv "klad"asů předností komunismu a přátelství se Sovětským svazem. Tyto státem podporované uspávací prostředky však tvoří pouze ničím nerušený povrch, pod nímž až do nedávna vřel "underground" pražské pop-music. Sedm let po Dubčekově pádu formulovali vlasatí mladíci s elektrickými kytarami pečlivě zašifrované výzvy vládcům země: "Až se topím v kalu svých myšlenek . . ." — "Chci s někým mluvit, ale všichni jsou jak z gumy . . ."

Režim byl po celou onu dobu zaměstnán uklidňováním jiných oblastí, pokračuje reportáž vídeňského listu. — Snad i proto, že nejvyšší místa ony výzvy nepochopila. Tomu je teď jinak. Texty byly dešifrovány. Poslední svobodný prostor kulturní opozice byl vypátrán a obklíčen. Praha dělá s "popem" krátký proces. Po soudním řízení proti těm organizátorům podobného koncertu v Plzni — kteří byli odsouzeni 5. července podle paragrafu 202 československého trestního zákoníku pro "organizované veřejné pobuřování", měl v Praze začít soud s dalšími čtrnácti hudebníky. Pomocná mezinárodní organizace Amnesty International sestavila z tohoto podnětu pozoruhodnou dokumentaci o této oblasti československého kulturního života. První úspěch: proces v Praze byl v posledním okamžiku odložen. Dále: Už dlouho před Dubčekovou érou existovalo v Československu (na východní státy) poměrně rozsáhlé hudební spektrum. Několik stovek pop-skupin na-

podobovalo západní vzory, předhánělo se ve výkonech a vytvořilo i zčásti jakýsi vlastní styl. To platilo například o skupině, která vznikla v pražské čtvrti Břevnově a putovala zemí jako "Psychedelická skupina z Prahy". Hudebníci usilovali už velmi brzy o jednotu akustického a optického výrazu, o vztah mezi hudbou a vystupováním — mezi vnější a vnitřní stránkou věci. Nalíčené obličej a dlouhé, bílé řízy doprovázelo v průběhu jejich vystoupení bengálské světlo a jiné optické efekty. V jednom z čísel, v němž se pod názvem "Kulový blesk" vyprávělo o českém vynálezci hromosvodu, vystupovali společně s polykačem ohně. Jejich hudba byla kryptická, těžká, totální. Příznačné byly názvy skladeb — jako "Symfonie planet" nebo "Planetární bestiariu". Ostatně právě tak jako název, pod nímž začala tato nejvýznamnější skupina pražské pop-music vystupovat — "Plastic People of the Universe". V pražském "F-klubu" se v roce 1967 konala jejich dvě nejslavnější a dnes už legendární vystoupení — "Svátek ptáků" a "Svátek ryb". "Plastičtí lidé vesmíru" a stejně oblíbená skupina "DG 307" přežily Dubčekův pád a následující čistky mezi inteligencí a umělci. "Plastikové" byli oficiálně činní na této velmi živé scéně jako hudebníci z povolání až do roku 1971; i když každý věděl, že se čistky nemohou před touto oblastí zastavit.

V roce 1971 dostala oficiální kulturní politika ostřejší směrnice a pop-music byla zkrocena odstupňovaným systémem sdělovacích koncesí. Skupiny potřebovaly k veřejnému

vystupování licenci, jejíž vystavení bylo vázáno na určité podmínky: žádné anglické označení a texty, žádné výstřední oblečení, žádná přílišná hlasitost — žádný pesimismus a žádná dekadence v textech. Některé skupiny se pokusily působit, hrály klasickou modernu, přešly na nevinný dixieland a vzdalovaly se tak pořád svým příznivcům, kteří chtěli jen "pop". Legálně nebo ilegálně. "Plastikové", kteří v roce 1971 přišli jak o své postavení hudebníků z povolání, tak o zesilovací aparaturu, zapůjčenou jednou hudební agenturou, přešli do podzemí. Všichni získali nějaké zaměstnání a začali hned se zdoluhavou a namáhavou výrobou vlastních zesilovačů, protože to, co bylo v běžném prodeji, jim nevyhovovalo. Zkoušeli v prázdných sklepech a začali vystupovat na soukromých podnicích, na středoškolských oslavách a čím dál tím víc na svatbách. Při svatbě Karla Soukupa si dokonce najali parník, který — za značného hluku — plul po Vltavě. Ať vystupovali kdekoli, přívrženci "Plastiků" za nimi táhli autostopem, vlakem nebo autobusem lán světa, jen aby byli při koncertě, o němž se nikdy nevědělo, jestli není posledním.

To byla chvíle, kdy státní bezpečnost zastříhala ušima. Shromažďují-li se mladí lidé z celé země v určité době a na určitém místě, aby se oddávali "západnímu dekadentnímu hluku a oplzlostem," musí v tom něco vězet. Policie za tím vším viděla nějakou politickou organizaci. Už slyšela, jak v pronikavém zvuku elektrických kytar pochoduje kontrarevoluce. A navíc ty texty, z nichž nebyla vůbec chytrá!

Sdělovací prostředky začali s rozšiřováním prvních odsuzujících frází: "Pobíhají tady v džínsech, mají dlouhé vlasy, nepracují — hašují, pěstují pohlavní promiskuitu, zpívají neslušné písničky, jsou pro perversní maoistické, trockistické a nábožensko-chilistické teorie." Pomalu, ale jistě začal útlak uškrcovat "popu" hrdlo. Když "Plastici" někde soukromě vystupovali, obsadila státní bezpečnost už předem příslušné místo. Návštěvníci byli zastrahováni, neboť se zhotovoval hrozivý seznam přítomných. Nejraději by byli našli omamné prostředky a prý se stalo, že při jedné svatbě si jeden mladík více přihnul "budějovického" a hned byl podezříván z užívání heroínu.

V říjnu roku 1974 — pokračuje fakouská reportáž — se v malé vesnici u Prahy konala svatba, kde poprvé vystoupil jako zpěvák kněz Svatopluk Karásek. Při vystoupení se také poprvé dělal zvukový a obrazový záznam, po němž policie dodnes pátrá. A v různých městech se pak konaly ještě další "pop-svatby", za stálé účasti policie, která zapisovala jména účastníků. Letos 17. března byli zatčeni organizátoři jednoho koncertu na Plzeňsku, později odsouzení do vězení; což bylo poprvé, kdy se "pop" dostal do žaláře. Svatba Ivana Jirouse, teoretika pražské "subkultury," v jedné obci u Prahy policie sice obklíčila, ale ještě tolerovala. Waterloo pražského "popu" přišlo 30. března, kdy vojáci a policie rozeznali koncert kdesi u Českých Budějovic a řadu lidí zadrželi. Pop-music byla prohlášena za "podvratnou". Došlo ke spoustě výsledků a šest lidí bylo pro urážky policistů postaveno před soud.

Ovšem už o dva týdny dříve byly zatčeny hlavy celého hnutí, především všichni členové skupin Plastic People a DG 307. Za hlavního obviněného se pokládá Ivan Jirous, který jednou napsal: "Underground odmítá splňovat oficiální požadavky a vyprávět, jak je svět skvělý. Tato druhá kultura pokládá za svou povinnost — jak to bylo vždy povinností skutečného umělce — poukazovat na to, že svět není skvělý a nikdy nebyl. Právě umění se konec konců pozná podle toho, že probouzí neklid. A přesně to dělá pražský underground." Reportáž vídeňského listu

končí: Režim nemá zájem na neklidu. V zemi musí naopak panovat klid. Jako na hrbitovce. A kdo jej narušuje, ten se dostane pro "pobuřování" do vězení. Jako pražský "pop".

Arbeiterzeitung

O LEDAČEMS . . .

V západní Evropě se na školách přece jen nebude vyučovat esperantu. Komise Evropského společenství v Bruselu zamítla návrh, aby esperanto bylo pojato do vyučovacího programu škol v zemích E-S. —

K tomu doplňková informace: Esperanto je světovou pomocnou řečí, jejíž koncept zveřejnil v roce 1887 varšavský oční lékař Ludvík Zamenhof. Je to jakási umělá řeč, kterou podle odhadů hovoří dnes na světě asi 16 milionů lidí. Podle původního záměru dr. Zamenhova se mělo esperanto stát světovou řečí číslo 1. Má jen 16 gramatických pravidel a vyznačuje se velmi snadným tvořením slov. Ale přes všechny snahy vyznavačů této řeči a různých světových kongresů se nezdařilo učinit z esperanta hlavní do- rozumivací řeč světa.

síc metrů umožňuje současně 4000 telefonických rozhovorů. Tím překonává všechny rekordy. Dosavadní kabely umožňují současně přibližně 3.000 až 3.300 telefonických rozhovorů. Nový kabel je opatřen skoro 400 zesilovači, které automaticky zesilují telefonické signály. Telefonické rozhovory vedené pomocí tohoto kabelu jsou perfektní. S americkým partnerem mluvíte jak by seděl vedle vás.

Universální dárek

ABC nabízí dárkové knižní poukázky, které je možno posílat do celého světa. Poukázky jsou v hodnotě 10, 20 a 50 dolarů a jsou vyměnitelné za knihy v knihkupectvích v Kanadě a USA, nebo poštou v centrální kanceláři ABC za jakoukoli knihu ve většině moderních jazyků, včetně knih českých a slovenských vydaných doma i v zahraničí. Ve spojení s přepychovým obrázkovým vánočním katalogem v angličtině, který je zdarma, ideální dárek pro anglicky mluvící přátele v novém domově i ve staré vlasti. Knihy zasíláme do kterékoli země. *ACADEMIC BOOK CLUB, Dept. PA, P. O. Box 1507, Kingston, Ont., Canada K7L 5C7.*

Šolba Funeral Home, Inc.

TERAZ V ASTORII

23-86 31st STREET, ASTORIA
(blízko Českého Domova)

Kaplnky k dispozici
vo všetkých častiach New Yorku

Nové parkovisko k dispozícii priamo u budovy.

Telefon BU 8-9833

Oznámení úmrtí

V hlubokém zármutku oznamuji všem přátelům a známým, že mne navždy opustil můj milovaný bratr

arch. A.I.A. Jan Svoboda

Zemřel dne 3. září 1976 v Praze po dlouhé těžké nemoci ve věku 72 let. Tělesné pozůstatky drahého zesnulého byly zpopelněny v Nové obřadní síni na Olšanech.

O tichou soustrast prosí

KLARA ZURYNKOVÁ, sestra

Co nového v módě pro pány

Letošní týden pánské módy v Kolíně nad Rýnem slavil svůj jubilejní třicátý ročník. Důležitá nebyla ani skutečnost, že letošní přehlídka pánské módy překonala několik rekordů. Přijelo 29,000 odborných návštěvníků z 53 zemí. Přehlídka nebyla přístupná širší veřejnosti. Nabízely se zde kolekce 966 vystavovatelů. Pro odbor textilu a konfekce měla kolínská přehlídka význam především v tom, že situaci na trhu konsolidovala. Přes poměrně dobré hospodářské výsledky na mezinárodním trhu zastával odborníci názor, že ceny pánského oblečení se v

příštím období poněkud zvýší.

Nechme však hospodářských úvah. Spíše bude zajímat, co se čeká v pánské módě. Když pomíneme výstřelky několika exkluzivních kolekcí, jejichž modely se hodí možná na dostihy v Ascotu a ne na normální oblékání, lze všeobecně říci, že se poněkud ztlumila dřívější barevnost a že na postupu je pánská elegance. Obleky bylo vidět převážně v tmavších odstínech, přičemž módní barvou je tmavohnědá a odstín velbloudí srsti. Jestliže jsem řekla, že do popředí vstupují decentně elegantní muži — neznamena to, že je na postupu strojenost. Nebojte se, nepříjdu žádné náprsenky ani cylindry. Tato elegancie má být nenucená a pohodlná. Symbolem této módy je muž kolem pětaticeti let, který má už pevné představy o sobě a dovede odhadnout své možnosti. Úsilí o eleganci podtrhuje snaha o co možná kvalitní materiály a zpracování.

I když v mnohých kolekcích se uplatnily bluzony a kazajky, pro muže dospělého věku zůstane hlavním druhem oblečení klasický oblek. Saka se šijí téměř výlučně jednořadová, zapínána na dva knoflíky, pas je lehce naznačen, takže se zvýrazňuje štíhlá silueta.

Kalhoty jsou nepříliš široké, ale nikoli docela úzké. Obleky sportovního charakteru se často vyznačují kombinací úpletu s tweedem anebo shetlandskými látkami, případně kůží. Poptávka byla i po lehkém oblečení typu safari. V oblecích pro sport a volný čas se uplatňují jemné barvy, zvláště béžová a olivová. V mnoha případech zdrhovadlo nahrazuje knoflíkové zapínání. Trvalou součástí pánského šatníku zůstává blejzr, naopak poptávka po samotných sakách poněkud ustoupila.

V rámci Týdne pánské módy v Kolíně nad Rýnem se konala odborná konference, která mimo jiné vyhodnocovala výsledky ankety, jež měla ukázat, jaký mají muži všeobecně vztah k módě. Lze říci, že rozhodně nechtějí být jejími otroky a že si při všech módních změnách chtějí zachovat i v oblečení svou individualitu.

Muži stále zůstávají v oblečení konzervativnější než ženy. Zvláště mladí muži a chlapci si něchtějí nechat paní Módou diktovat. Dokazuje to i případ jeansového oblečení — nebo chcete-li texasek — jejichž prodej se ve srovnání s loňským Týdnem pánské módy v Kolíně nad Rýnem zvýšil o 35 procent.

KOPŘIVY JEN NEPÁLÍ

Jedno staročeské mudroslovi praví, že "kopřivy přijdou tam, odkud odejdou lidé." A je to pravda pravdoucí. Kopřivy jsou jedním z nejtvrdošíjnějších plevelů a spolu s černobýlem, lopuchem a dalšími vegetačními zloduchy zaplňují místa, kde se nepečuje o půdu. Bývají to kouty zahrad, příkopy, ladem ležící pole, nebo vytvářejí kruté porosty za "zadínou", jak se říkávalo nevyužitým pláckám za chalupou. Ale kopřivy se objevují i na místech, kde bychom je co nejméně očekávali, zkrátka a dobře, kopřiva-žahavka je všudypřítomná.

Ale byly doby, kdy se kopřivy pěstovaly. V první české hospodářské literatuře a zemědělských knihách z 1. poloviny 19. století, které nejčastěji psávali kněží, bývají vždy podrobné návody, jak pěstovat kopřivy, které tenkrát platily za výbornou pícninu. Tou sice zůstaly ve své podstatě až dodnes, bohužel ale nevyužitou. Dobře se pamatujeme, že staré dobré hospodyně chodily časné z jara na mladé, zelené kopřivy, sekaly je na drobno a míchaly s uvařenými bramborami a směsí krmily kachňátka, housátka a kuřátka. Z mladých kopřiv se ale také připravoval i výborný "špenát".

Husté porosty kopřiv se dříve využívaly i pro sušení. Dobře usušené seno z nepřestárých kopřiv předčily svou hodnotou nejlepší sena vojtěšková a vyrovnala se téměř otrubám a sladovému květu. Jejich obsah minerálních látek je ze vši suché píce největší.

Naše babičky to všechno dobře věděly a dovedly využít dobroty přírody. Sušených kopřiv — drolků — se používalo jako nejúčinnější přísady v zimním období do krmení pro slepice, aby udržely a vyvolaly dobrou zimní snůšku. V domácím lékařství se kopřivy osvědčovaly v boji proti reumatismu. Obyčejná kopřiva-žahavka, tolikrát prokletá zahrádkáři a nepozornými putovateli přírodou, a přece její místo v přírodě je oprávněné. Naši chytří předkové nám to dokázali.

Jan Nor

Volby do Evropského parlamentu

V Bruselu se sešli na řádném jednání zasedání zahraniční ministři zemí Evropského hospodářského společenství. Hlavním bodem jejich agendy byl podpis dohody o uspořádání přímých voleb do Evropského parlamentu. V dokumentu jsou stanoveny zásady, podle nichž se mají volby konat a klíč ke složení parlamentu. Přímé volby do evropského parlamentu se mají konat v květnu anebo červnu roku 1978. Zahraniční ministři zúčastněných států se již dohodli o tom, že parlament, který toho času pozůstává ze 198mi politickými stranami delegovaných poslanců bude jich mít napříště 410 —

přímo zvolených na podkladě poměrného zastoupení a na dobu pěti let. Počet poslaneckých míst, připadající na jednotlivé země: Německá spolková republika, Velká Británie — Francie a Itálie po 81; Holandsko 25, Belgie 24, Dánsko 16, Irsko 15 a Lucembursko 6. Poslední problémy technické povahy, jež se stavěly do cesty dohodě o přímých evropských volbách se řeší preambuli v tom smyslu, že všechny zúčastněné země se plně zasadí o to, aby byly s přípravami hotovy včas ke stanovenému datu, není to však legálně závazné.

Kritickou a delikátní kapitolou jistě budou rozpravy v jednotlivých parlamentech, — každý jednotlivý parlament bude rozhodovat o konkrétních opatřeních v té které členské zemi, o způsobu volby, o vymezení volebních obvodů a o tom, zda evropští poslanci budou zároveň nositeli mandátů v parlamentech svých zemí anebo zda bude zaveden separátní status evropského poslance. S největšími obtížemi ratifikace se počítá ve Velké Británii, kde jsou problémy s klíčem, který by odpovídal interním, jak národním tak politickým hlediskům, aby bylo možno splnit požadavky Skotska, Walesu a Severního Irska. Problémy mohou vyvstat také ve francouzském a dánském parlamentu.

Nepřehlédněte, prosíme!

Prosíme všechny naše evropské předplatitele, aby veškerou korespondenci řídili od tohoto dne výhradně na švýcarskou adresu Evropských Listů: EL (Evropské Listy) Postfach 606, 8058-Zürich Flughafen, Switzerland. Poněvadž jsme zrušili bankovní i poštovní konto ve Frankfurtu v západním Německu, řiďte laskavě veškeré platby ve prospěch EL na: Schweizerischer Bankverein, 8033 Zürich, s poznámkou "Z. G. Americké Listy P5-622.890."

Evropské Listy

XI. Vsesokolský slet v Praze 1948

jehož vydání komunistická vláda v Praze roku 1948 zakázala, vyšel s fotografickou přílohou jako dokument doby v curyšské Konfrontaci u příležitosti IV. sletu svobodného sokolstva v zahraničí.

Tento památník uspořádali Marie Provazníková a Pavel Javor. Můžete objednat — v Evropě na adrese:

• Konfrontation AG, Im Struppen 1, CH-8048 Zürich, Switzerland

v Kanadě a v Americe na adrese:

• Konfrontation SA P. O. Box 794, Peterborough, Ont. Canada K9J 7A2 za cenu: 30,— sFr nebo US \$12.00

Stalo se 1896

Právě před 80 lety přijel na státní návštěvu do Francie ruský car Mikuláš II. Dne 7. října 1896 položil základní kámen pro stavbu mostu Alexandra III. přes řeku Sekvanu (Seine). Ve Zlaté Praze, roč. XIII. č. 30, str. 600 z roku 1896 čteme: "Pobyt carských manželův je nepřetržitou řadou nejnádhernějších oslav a nejsrdečnějších projevů obdivu, úcty a lásky k caru Mikuláši II. a carici Alexandře Feodorovně." K referátu jsou připojeny dvě vyobrazení: soudobá rytina, znázorňující slavnostní první poklep carův na základní kámen, na druhém je "namalován triumfální průvod carských manželů třídou polí Elysejských, od českého malíře J. Dědiny." Kordonem desetitisíců zvědavých Pařížanů projíždí otevřený královský kočár s carskou osádkou, doprovázený severoafričtými spahij na koních. Dnešní "sociálcari" Brežněv jezdí i doma v pancéřovém samochodu.

CAE

Štít 76

byl název společných manévřů vojsk Varšavského paktu, které se konaly v Polsku. Podle usnesení Helsinské dohody pozvalo velení Varšavského paktu jako pozorovatele vojenské představitelé západních států. Přijeli představitelé branných sil Rakouska, Švédska, Dánska a Finska. Kromě toho byli pozváni a přítomni vojenské osobnosti Kuby, Jugoslávie, Vietnamu a Mongolska.

Z KALENDÁŘE KRAJANSKÝCH AKCÍ A PROGRAMŮ:

• Schůzky v Norimberku každý čtvrtek na Velehradu, Zufuhrstr. 8, tel. 0911/26684.

• Možnost rekreace v Německu u švýcarských hranic, ve Schwarzwald. Rudova církevní organizace Opus bonum, místo pro 15-20 osob s možností vaření, les, zdravé podnebí, vhodné pro revma a nemoci krevního oběhu.

• Pátek-neděle 15. až 17. října 1976, Itálie-Brixen, Feldthurns, jižní Tyrolsko: Havlíčkovo symposium na počest 120. výročí úmrtí K. Havlíčka Borovského. Bližší informace v redakci AL/EL.

Brežněv - Kosygin: zákulisní boj

Existují náznaky, že mezi Brežněvem a Kosyginem vypukly neshody a zdá se, že nyní pronikají i na veřejnost. Dilem k tomu dochází přímo groteskními formami; ze sovětské strany se rozšiřují zprávy o tom, že Kosygin dostal v srpnu při koupání srdeční záchvat a že byl v posledním okamžiku zachráněn svou osobní stráží. Tuto novinku z Kremle zveřejnil londýnský list Evening News, jehož moskevským korespondentem je sovětský žurnalista Viktor Louis.

Když na začátku srpna byla v Moskvě japonská hospodářská delegace, bylo ji krátce před schůzkou s Kosyginem oznámeno, že náhle onemocněl. Delegaci přijal Brežněv na Krymu a projednal s ní náměty patřící do Kosyginovy kompetence — hospodářské plány a zahraniční obchod. Když Brežněv odjížděl koncem června do východního Berlína na schůzku evropských komunistických stran, bylo v komuniké o odjezdu Kosyginovo jméno sice uvedeno v seznamu osob — které se přišly s generálním tajemníkem rozloučit — na fotografii zveřejněné v novinách ministerský předseda však chyběl.

Po celý měsíc červenec byl Kosygin velmi činný: předsedal ve východním Berlíně zasedání Rady vzájemné hospodářské pomoci, společně s kremelským vedením podepsal takzvanou druhou stockholmskou mírovou výzvu a byl i při podpisu dohody s Francií. Naposledy Kosygin veřejně vystoupil při rozhovoru s alžírskou zemědělskou delegací 22. července. Potom

O KREMELSKÝCH DLUZÍCH

Nedávný komentář čínské agentury Hsinhua si vzal na mušku hluboké zadlužení Sovětského svazu na Západě. Jen za poslední rok si Sověty vypůjčily přes 15 miliard dolarů ve snaze předstihnout nejvyspělejší kapitalistické státy, konstatovala Hsinhua a kritizovala — to jsou její slova — „nenasytný zálsusk Sovětů na dlouhodobé úvěry od západoevropských zemí, Spojených států a Japonska. Sovětská společnost rozhodně není společností vyvinutého socialismu, jak tvrdí Brežněv a jeho chasa. Je to společnost krajně reakcionářského, dekadentního a zkomírajícího imperialismu, který se přikrývá fíkovými listy socialismu“.

údajně odjel, podobně jako všechny ostatní vedoucí osobnosti na dovolenou. Ministerský předseda však chyběl na začátku září při Brežněvově odletu do Kazachstánu a to vedlo k novým spekulacím, posilovaným navíc skutečností, že Brežněv v Almě Atě pronесl rozsáhlý projev o stavu sovětského hospodářství. V též den, kdy Brežněv odletěl do sovětské střední Asie — 2. září — byl Nikolaj Tichonov, jeho důvěrník, povýšen na prvního náměstka ministerského předsedy. Tichonov podporuje Brežněva ve všech diskusích o hospodářských problémech a platí za jeho muže ve vládě.

V „kolektivním vedení“, které je u moci od Chruščovova pádu v roce 1964, se Kosygin jako pragmatik v čele vládní byrokracie a hospodářského managementu a Brežněv jako muž v čele stranického aparátu, nedokázali vždy harmonicky doplňovat. Kosygin se například neprosadil se svou hospodářskou reformou a při přípravách XXV. sjezdu strany zůstávalo dlouho otevřenou otázkou, zda na sjezdu přednese ministerskému předsedovi normálně vyhrožovanou řeč o úkolech národního hospodářství. Kosygin se prosadil a ve sjezdovém projevu na počátku března hovořil o návrhu 10. pětiletého plánu, v němž zcela ignoroval grandiosní cíle, které na prosincovém plénu Ústředního výboru vyhlásil Leonid Brežněv. Místo toho ohlásil Kosygin zpomalení růstu rozvoje; sjezd potom rozhodl, že plán pětiletky má být přepracován a znovu v září předložen k posouzení Nejvyššímu sovětu.

Jaký vliv na Kosyginovo onemocnění má nebo měla kontroverze o hospodářské politice, se dá jen stěží odhadnout. O Kosyginovi — který v poslední době zestárl, se říká, že je svým úřadem unaven a že by eventuálně mohl přijmout klidnější úřad předsedy Nejvyššího sovětu. Kdo by přicházel v úvahu jako jeho nástupce? Už dlouho je připraven Mazurov, jinými kandidáty jsou ministerský předseda RSFSR Solomencev, moskevský stranický tajemník Grišin anebo i tajemník ÚV pověřený průmyslem Dolgič. — I ministr obrany Ustinov je jednou z alternativ. Zcela se ovšem nedá vyloučit, že by se — po svých předchůdcích Stalinovi a Chruščovovi, chtěl stát ministerským předsedou také Brežněv.

Nenahraditelná ztráta . . .

Blažej Vilím (vpravo)
při jednom
ze svých interview
pro AL

3. února 1909

Praha

23. září 1976

Londýn

To jsou opravdu pravá slova, která je nutno vyslovit a nad nimi se zamyslet u příležitosti úmrtí Blažeje Vilíma, bývalého generálního tajemníka Československé sociální demokracie. Muže, který svůj život zasvětil boji proti útlaku jakéhokoli druhu, nekompromisního bojovníka za právo každého na lepší život a zastávce všeho pokrokového.

Zemřel, i když po předtím překonané delší nemoci, náhle, poměrně mlád a v té nejlepši duševní kondici, která nás, jeho přátele — opravňovala doufat v nejlepší, co se jeho další práce týče.

Ztratili jsme přítele, vzdělance a politicky myslící hlavu právě v době, kdy bychom ji nejvíce potřebovali.

Odešel s klidem, v tichosti a s odpovědností pouze jemu vlastní — jakoby ani vůbec nešlo o jeho život.

FRANK SVEHLA

Paní Mirce Vilímové vyslovuje redakce Amerických/Evropských Listů nejhlubší soustrast.

K uctění památky

Blažeje Vilíma,

přítele z odboje proti nacistům

a statečného ochránce

komunisty utiskovaných

po válce

MARTIN HRABÍK

Zablýsknutí se na lepší časy?

Milan Schulz

V minulých dnech se — byt' jen docela malinko — zablýsklo v české literatuře na lepší časy. Nakladatelství Československý spisovatel vydalo knížku Bohumila Hrabala "Postřižiny". Po sedmi hubených letech se tedy mohli čtenáři opět zaradovat, protože se k nim kus pořádné domácí literatury dostal nikoli složitými cestami opisovaných výtisků "Edice Petlice", ale jako normální kniha. Autor musel za tento způsob uvolnění jinak běžného edičního postupu podstoupit loni jistě ne právě nej-příjemnější "proceduru v podobě jakéhosi "článekového rozhovoru" v týdeníku ÚV KSČ, kde jako by uznal legitimitu stávajícího Svazu spisovatelů. U některých jeho příznivců to vyvolalo nelibost, jiní usoudili, že o nějakém článku nebude za chvíli vědět nikdo nic, zatímco dobrá knížka může vejít do literární historie.

Takže teď tu konečně jedna ta vlaštovka poletuje, zastupuje ovšem například oněch více než pět desítek dalších logických kandidátů na veřejnou publikaci, shromážděných ve zminěné už Edici Petlice, další díla, jež se — vlastně soukromě — objevila mezi čtenáři jiným způsobem a nepochybně i ještě další, která zatím vůbec neměla možnost se o pozornost přihlásit. Ona — a

O KREMLU S OPTIMISMEM

Mezi Spojenými státy a Sovětským svazem skončila jedna osobní diplomatická kapitola — z Moskvy odešel americký velvyslanec Walter Stoessel. V interview s New York Times shrnul své názory, které za dvěapůl let své služby nabyl o vztazích mezi Moskvou a Washingtonem.

Dívá se na situaci s umírněným optimismem přesto, že závody ve zbrojení pokračují, rozpočty na obranu v obou zemích rostou a zájmy obou velmocí se ve světě na mnoha místech frontálně srážejí. Sovětský svaz je podle Stoessela jistě vojensky velmi nebezpečnou zemí, hlavně též díky své ideologii, která mu dodává "přirozenou náchylnost" vidět v sobě odpůrce Spojených států. Jenže právě tím, jak Moskva ve světě nabývá vlivu, se jí svazují ruce a ideologie jako nástroj mocenské expanze ztrácí na účinnosti. Ze Sovětského svazu, mohli bychom říct, se pomalu stává mocenský establishment tradičního typu. Stoessel to formuloval takto:

"Rusové jsou v určité míře více závislí na jiných zemích, a to jim klade určité meze; už jsme v některých situacích ve světě viděli, že nemohou dělat, co by chtěli, protože musí brát ohled na země, které nechtějí urazit. Nemohou plně povolit uzdu svým revolucionářským sklonům. Rusové jako velmoc už musí chránit své zájmy, hledat rovnováhu a ohlížet se více na důsledky svých činů."

samozřejmě i ony oficiálně vydané knížky — vytvářejí ten kýžený kontext. A podobně je tomu i v ostatních uměleckých odvětvích — i když v každém jistě specificky trochu jinak. V základě však stále platí, že úředně připouštěná kultura zdaleka nepředstavuje skutečné možnosti a že neexistence tvořivého ovzduší naopak ještě více případných uměleckých činů maří už v zárodku. To nepůsobí dobře na ducha národů. Čehož si sem tam povšimnou i ti "nahore".

Slovenský ministr kultury zveřejnil zhruba před měsícem jednu takovou úvahu, která — byt' jen náznakem — vypovídá cosi konkrétnějšího o tom, co se děje a jak na to řídící místa reagují. Válek vychází samozřejmě z tezí 15. sjezdu KSČ; ovšem už základní východisko jeho úvahy vykazuje zjevné obavy z pokračování dosavadní praxe; zdůrazňuje, že sjezd neakcentoval otázku kvality práce ani tolik jako potřebu, ale jako nevyhnutelnost dalšího rozvoje. Což jsou — třeba obecně řečeno — vážná slova. Znamenají to, co nestranní pozorovatelé situace tvrdí už dlouho: že totiž setrvání v dnešních poměrech se rovná neustálé se stupňující zaostalosti, že množství ztracených hodnot vzrůstá geometrickou řadou a že se tato atmosféra v kultuře stále citelněji promítá i do všech ostatních životních oblastí. Neboť okolnosti života — stejně jako i jinými, vznešenějšími pojmy vyjádřená jejich kvalita — jsou nedělitelné.

Z písemného svědectví slovenského ministra kultury však zároveň vyplývá, že plnění uvedené téze o zkvalitňování naráží — i v oficiální verzi — na potíže. Setkává se například s odporem oněch kádrů, jimž se kultura po roce 1969 svěřila. Válek píše doslova: "Obavy vyplývají někdy ze strachu, že všechno, co se v posledních letech v oblasti umění vytvořilo, lež jakoby pod hranicí limitu, nepatří do oblasti kvality a obrazně řečeno, nemůže se počítat do celkového součtu aktiv umění."

Část obav vychází také od autorů, kteří sami — vědomě či podvědomě — cítí nedostatky své umělecké práce a obávají se, že při zpřísnění požadavků se osobně ocitnou v horší společenské, případně materiální situaci." — Miroslav Válek stěžovatelům radí, že musí usilovat o prohloubení svého pohledu na svět a o jeho výraznější umělecké ztvárnění. Což je dobrá rada, která bývá nad zlato; v této souvislosti dokonce nad zlato velice skutečné, a to v honorářích vyjádřené. Ale těžko se dobrat větší dávky umění tam, kde ho víc prostě není. Koneckonců i ministr přiznává, že "umění bylo vždycky rizikovým povoláním". Neříká ovšem — že oběti tohoto rizika se i za jeho spoluprády nad kulturou stali právě oni nositelé hodnot, po nichž tak zoufale volá; a to nikoli proto, že by se kvalita jejich výkonu nějak snížila; naopak čistě jen proto, že zaujali jiné občanské postoje a v tomto hříchu jiného smýšlení zatvrzele setrvali.

Není vůbec pochyby o tom, že československá kultura potřebuje už delší dobu zásadní proměnu — aby se tak řeklo — "řídící práce". Samozřejmě, že by bylo užitečné, kdyby ji vykonávali — jak touží ministr — lidé vzdělaní a vědecky fundovaní. Ale i kdyby se nakrásně tací sehnali a vyškolili a prokádováni, bylo by třeba jim ještě před nástupem do odpovědných funkcí dát do vínku cosi podstatnějšího. Především volnost tvůrců — kteří sami nejlépe vědí, jaký je jejich úkol a odpovědnost; zároveň s tím i volnost myšlenek, v jejichž střetnutí je jediná záruka skutečného vyvažování opravdových a pomyslných hodnot; a tím i volnost kulturnímu obecnství, které nepotřebuje hlídače a poručníky, aby rozeznalo, co je dobré a co ne. Jak se dobře prokázalo i v posledních neutěšených letech. Jenže takovéto podmínky nelze vytvořit jen tak zčista jasna a vůbec už ne třeba jen v kultuře, kdyby ostatní společenský a duchovní život měl zůstat svázán v pevném krunýři dnes platných dogmat. V tomto smyslu věru všechno souvisí se vším.

Zůstává tedy u nadějí drobných a skromných. U víry, že zase vyjde nějaká skutečná knížka, že se zase podaří přes všechny obtíže natočit slušný film a dát dohromady zajímavější divadelní představení. Na víc dnešní "řídící práce" v kultuře — ke škodě umění a zájemců o ně — žel zatím nemá.

120 let od Havlíčkovy smrti . . . Havlíček žil v tomto domě a odtud byl také odvezen do vyhnanství v Brixenu.

PAPEŽ CONTRA ARCIBISKUP

Římsko-katolické církvi se patrně podařilo prozatím odvrátit schisma. Tomu alespoň nasvědčuje schůzka mezi papežem Pavlem VI. a bývalým francouzským arcibiskupem Marcelem Lefebvrem. I když žádný z nich neslevil se svého stanoviska, pozorovatelé ve Vatikánu vidí v jejich rozhovoru počátek dialogu mezi tradicionalisty — tedy rozuměj odpůrci reformy II. vatikánského koncilu — jejichž představitelem je Lefebvre, a římsko-katolickou hierarchií v čele s papežem. Schůzce předcházely události, které se zdály neodvratně směřovat k vyloučení Lefebvra z církve a k založení vzdorocírkve. Lefebvre zřídil vlastní tradicionalistický seminář ve švýcarském městečku Ecône a vysvětil 29. června 26 kněží a jáhnů. Papež ho 24. července suspendoval, ale Lefebvre bez ohledu na zákaz Vatikánu sloužil 29. srpna v městě Lille veřejnou mši. Podle některých zpráv Lefebvre také hodlal vysvětit vlastního biskupa jako svého nástupce a mnozí očekávali, že ho papež dá do klatby. Svatý otec však 2. září prohlásil, že zachová v této věci nadále mlčení. Lefebvre mezitím žádného biskupa nevysvětil, ale řekl, že je možné, že se věci urovnají. Po tomto prohlášení proskočily zprávy o snahách prostředkovat mezi papežem a Lefebvrem. Papež stál před obtížným rozhodnutím; Lefebvre se těší značné oblibě nejen ve Francii, nýbrž i jinde na Západě a nepod-

porují ho jen tradicionalisté. 28 francouzských kněží apelovalo na papeže, aby projevil v zájmu církevního pluralismu milost. Lefebvre a mnozí, kdo s ním sympatizují, kritizovali papeže zvláště proto, že odňal vzdornému arcibiskupovi kněžské pravomoci, aniž alespoň vyslechl jeho argumenty. Papež poté naznačil, že bude ochoten setkat se s Lefebvrem, ale žádal, aby arcibiskup podepsal nejprve dopis, ve kterém se omluví za vzpouru a podrobí papežově moci. Kněz — který sjednal tuto schůzku, prozradil — že Lefebvre v dopise vyjádřil vskutku v nadtím, že způsobil papeži bolest a zármutek, a ujistil, že nechtěl

PODPORUJTE ČESKOU NÁRODNÍ SKOLU

papeže urazit. Nicméně Lefebvre se podle všeho ani v dopise ani za schůzky s papežem nezřekl svého základního stanoviska. Neodvolal ani své prohlášení z listopadu roku 74, které mu Vatikán nyní zvláště vytýká. Kompromis mezi stanovisky obou stran nebude snadný. Nicméně dialog alespoň začal. Lefebvre řekl, že nehodlá založit novou církev, ale že jen chce, aby se Řím držel tradičních cest. A co se týče papeže, je možné, že dovolí, přijme-li Lefebvre jeho autoritu, aby tradičnější formy bohoslužby existovaly vedle nových.

Turistika z Ameriky - i do Ameriky

Ještě donedávna by americká definice turisty zněla: Náš člověk s fotoaparátem v Evropě. Anebo v jiném světadílu. Ale dnes už není Amerika jen velkým vývozcem turistů, nýbrž také jednou z velkých turistických atrakcí. Příliv turistických valut do USA se za poslední desetiletí víc než ztrojnásobil a vzrostl z jedné a půl miliardy na téměř šest miliard ročně. Cizinecký ruch v Americe roste také mnohem rychleji než mezinárodní cizinecký ruch jako celek. Ten nyní vzrůstá ročně o sedm procent; ale americký o sedmáct.

Letošní rok ovšem bude pro americký turismus zvlášť dobrý rok, díky oslavám dvousetého výročí trvání Spojených států. Během jara přijíždělo do Spojených států půldruhého milionu turistů měsíčně; a podle předběžných odhadů jejich celkový počet stoupne proti průměru o třicet čtyři procenta. K těm letošním turistům patřily letos i hlavy korunované — presidenti a ministři představení. Mnozí z nich spojili oficiální zdořilostní návštěvy s cestováním po Americe. V minulém století si mohli turistické zájezdy do Ameriky obyčejně dovolit právě jen hlavy státu a šlechta. Jen hrabata, knížata a erceplata, jak by řekl lid prostý, jezdila do Ameriky lovit bůvol a obdivovat Indiány.

Dnešní turisté jsou povětšinou příslušníci nově zámožné střední vrstvy průmyslových demokracií, zejména Japonska, Německa, Francie a Británie. Ale do Ameriky přijíždějí už i tamní dělníci. Jako Monsieur Maurice Escarguel. Ten pracuje s buldozérem na silnici v jižní Francii, ale každoročně si ušetří na měsíc dovolené v Americe. Projel ji už celou křížem krážem autobusy, které nyní — po vzoru evropských železnic, poskytují turistům levné okružní jízdenky — platné na všechny linky na několik týdnů. Maurice tak už viděl Grand Canyon, Las Vegas a start kosmické sondy z Mysu Canaveral. Ale jeho největším zážit-

kem zřejmě bylo, že ve Washingtonu ho nechali spát na trávníku přímo před Bílým domem. "To ve Versailles pane, by vás hnali. Tohle je opravdová demokracie", říká. A zbytek roku se o tom snaží přesvědčovat komunisty doma na vesnici. Ale co ti prý vědí. Ti nikdy nevytáhli paty z vesnice.

Turisti jako Maurice ovšem nepotřebují chrabré zálesáky jako průvodce, nýbrž mnohem spíš někoho, kdo mluví jinak než anglicky. Jazyková bariéra, píše národohospodářka Sylvia Porterová, je dosud největší potíží pro turisty, i pro růst turismu v Americe. V národě, splepené s tolika imigrantských skupin, by cizí řeči zdánlivě neměly být problémem. V New Yorku a v několika jiných velkoměstech amerického východního pobřeží to klapne, ale tam, kam cizí turista spěje za kaňony, bůvol a kovboji, se obvykle jinak než anglicky nedorozumí.

Americký turistický průmysl se to teď snaží napravit. Už pět tisíc hotelů a motelů je registrováno u vládní Turistické služby USA, jakožto podniky, kde se turista dorozumí aspoň ještě jedním jiným světovým jazykem. Hotelová organizace také zavedla pro turisty mnohojazyčnou telefonní linku, jejíž pomocí si mohou objednat hotelové pokoje a letenky vlastním jazykem. Na velkých mezinárodních letištech, "Turistická služba USA" teď také zaměstnává skupiny mladých žen, jejichž název golden girls aneb zlatá děvčata, ovšem v některých turistech může vyvolávat klamně představy a naděje. Děvčata ve zlatých uniformách, hovořící několika jazyky, avšak sloužící pouze stykům celním — pasovým a dopravním, ne intimním.

Kdo z cizích turistů si nejvíce stěžuje, že se v Americe nemůže dohovorit? Arabové? Rusové? Samá voda. Angličané. Zatímco jiní turisté spíš vždy zmužile tvrdí, že neměli potíže se v Americe dorozumět, i když znají anglicky jen pár slov, Angličané naopak už sto let hlasitě láterí, že se tam dorozumět nemohou, protože prý jazyk domorodců je angličtině naprosto nepodobný. Přehánějí samozřejmě. Ale "Turistická služba USA" zůstává k těmto nářkům Angličanů nevšímavá. Vydává nyní sice pětiязыčné konverzační příručky pro turisty, ale žádná z nich není britsko-texaská.

WHITEHALL - NOVÁ VLÁDA

V sídle londýnské vlády — ve Whitehall — bylo oheďdy zvláště rušno. Podávaly se tam ruce na rozloučenou se starým týmem, který jmenoval ještě Harold Wilson, povýšený mezitím do stavu šlechtického, a na uvítanou nového kabinetu, jež s určitým zpožděním jmenoval ministrův předseda James Callaghan. V nové vládě jsou téměř všechny staré tváře, arci s novými křesly a novými problémy. Callaghan provedl přestavbu tak, že někteří z nejhlásitějších kritiků ohlášených škrtů ve veřejných výdajích dostali resorty, které utrpí touto úsporností nejméně. Bývalý ministr obrany Roy Mason, který velice nelibě přijal návrh na snížení výdajů na obranu, byl jmenován ministrem pro severní Irsko, kde si nebude moci stěžovat na restriktci. Bývalý ministr školství a vědy Fred Mulley, který se pro škrt v rozpočtu tohoto resortu dostal do zvláště nepříjemné situace, převzal Masonovo ministerstvo obrany, kde sice zdědí škrt, ale nebude vystaven kritice, leč ze strany hrstky konservativců, báčících nad tím, aby obranyschopnost Británie nikterak neutrpěla. Svůj resort přenechal Mulley bývalé ministryni pro ceny a ochranu spotřebitelů Shirley Williamsově. Šestačtyřicetiletá Williamsová patří k nejprůbojnějším členům Callaghanovy vlády. Jako ministryně pro ceny dbala zvláště na to, aby vládní výdaje a příjmy byly v celku vyrovnány. V tom, že byla jmenována ministryní školství a vědy v době organizačních sporů o britskou soustavu výchovy, je třeba vidět náznak, že se těší plné důvěře ministerského předsedy. Vzhledem k svému poměrně mladému věku je Williamsová předurčena k ještě vyšším funkcím. Novým ministrem pro ceny a ochranu spotřebitelů se stal Roy Hattersley, dosavadní státní tajemník v ministerstvu zahraničí. I na něho čekají zřejmě vyšší funkce. Hattersleymu je teprve 43 let. V celku lze říci, že přestavbu britské vlády vyznačuje důraz na mladí a pragmatismus. Nový ministr vnitra Merlyn Rees není sice zrovna mladík; je mu pětapadesát, ale v severním Irsku ukázal svou tvrdost. Treba doufat, že nebude muset demonstrovat tuto tvrdost ve svém novém úřadě, kde ponese odpovědnost za udržení vnitřního klidu a pořádku a především rasového míru. Rees převzal nové křeslo od Roye Jenkinse, který se už připravuje na cestu do Bruselu. Má se totiž stát od 1. ledna příštího roku novým předsedou výkonné komise Evropského společenství. O pragmatickém přístupu svěd-

čí Callaghanovo rozhodnutí, rozštěpit některá superministerstva, vytvořená jeho předchůdci. Callaghan zrušil kolosální ministerstvo pro ochranu životního prostředí, které bylo příslušné i pro dopravu, bytovou výstavbu, obecní správu, sport a sucho. Ponechal ministerstvo pro ochranu životního prostředí a vytvořil nové ministerstvo dopravy, které dostal William Rodgers, státní tajemník v ministerstvu obrany. Rodgers může nyní začít pětiky s odbory a lámat si hlavu, jak vybědnout z dluhů. Bývalé ministerstvo zdravotnic-

kých a sociálních služeb bylo rovněž rozděleno na dva resorty, přičemž ministerstvo sociální bezpečnosti bylo svěřeno státnímu tajemníku ministerstva zdravotnictví Stanleyemu Ormemu. I když s Ormem vstoupil do kabinetu další člen levého křídla labouristické strany, převažují v Callaghanově týmu stoupenci umírněné linie a střední cesty. Oba klíčoví ministři, Williamsová a Rees, patří k umírněné frakci a jeden z nich bude vůdcem parlamentní strany. Zatím však si budou vyměňovat psací stoly se svými kolegy.

Zajímavý výzkum

Výzkum veřejného mínění je bezesporu užitečnou metodou, jde-li o to zjistit postoj té či oné vrstvy obyvatelstva — případně všech občanů — k tomu či onomu problému, jde-li o názory, vkus, zvyky, předsudky a jejich vliv na veřejné a politické otázky, nebo také o poptávku na trhu. A tak výzkum veřejného mínění slouží politikům, ucházejícím se o přízeň voličů, politickým stranám, pokoušejícím se formulovat svůj program nebo také továrně na mýdlo, která chce vědět, zdali je lépe barvit své výrobky letos na zeleno či na modro. A jelikož výsledky všech těchto výzkumů se hromadí, napadlo jednu kancelář pro výzkum veřejného mínění v Rakousku provést výzkum všelijakých těchto výzkumů a vyzkoumat jak vypadá, jedná a myslí průměrný rakouský občan. Je to pochopitelně občan zcela syntetický, neboť nikdo nebude popírat zásadní rozdíl mezi maloročníkem z alpského údolí ve Vorarlbergu a úředníkem vídeňské banky, zemědělským dělníkem z rakousko-maďarského pohraničí a číšníkem v alpském hotelu. Zkrátka: průměrný Rakušan je metr a jednádesmidesát centimetrů veliký, je mu přibližně dvaadvacet let, školní vzdělání přerušil těsně před maturitou, produktivita jeho práce je o něco lepší než jeho kolegy v Portugalsku, ale jinak poměrně slabá v porovnání se západoevropskými zeměmi. Tento průměrný člověk konsumuje sice méně vína než Francouz, ale přece jen víc než Ital, méně piva než jeho bavorský protějšek, ale přece jen více než Angličan. V jednom směru má smutný primát: jeho spotřeba mýdla a toaletních prostředků je nejnižší v celé západní Evropě. Každý pátý Rakušan bydlí ve Vídni.

Pokud jde o postoj k sousedům, nejbližší jsou Rakušanům západní Němci, i když — jak výzkum ukazuje — to je poměr určený stejně sympatií, obdivem i nepochopením. Průměrný Rakušan si myslí, že se západním Němcům daří lépe, že mají více aut, ledniček, fotoaparátů a rodinných domků. Ovšem pocit méněcennosti se zdá být oprávněný pouze na sektoru elektrických gramofonů — kterých mají Němci skutečně o 65 procent více, kdežto u aut to je pouze devět procent, u ledniček sedm, u filmových kamer dvě a u televizních aparátů pouze jedno procento. Na druhém místě — pokud jde o sympatie — jsou u průměrného Rakušana Američané. Každý 70-tý Rakušan si koupil letos nálepkou v podobě stylizované americké hvězdy a nalepil si ji na auto nebo na domovní dveře, aby u příležitosti 200. výročí Spojených států demonstroval své přátelství k této vzdálené zemi. Jen tak mimochodem: tato akce amerických hvězd má přinést 8,5 milionů šilinků, kterýchto obnos vláda zdvojnásobí a celá částka bude financovat rakouský ústav při některé z amerických universit jako dárek Rakouska k 200. výročí Spojených států.

Průměrný Rakušan považuje za nejsvětější postavu svých dějin císaře Josefa II., císaře Františka Josefa a — kancléře dr. Bruno Kreiského. Průměrný Rakušan si ze všeho cení nejvíce "pořádku a klidu", dále pak "lásky k bližnímu", "rodiny", a "soukromého vlastnictví." Nejvíce nenávidí "vyvlastnění", na druhém místě — pozor — "rakouskou komunistickou stranu", dále pak "revoluci a násilný převrat", jakož i "stávky". Tento ze zkumavky výzkumu

(Pokrač. na str. 8.)

Bolest mezinárodní

Ve slovenských Smolenicích — na krásném zámku, patřícímu Slovenské akademii věd — proběhlo mezinárodní symposium o nervových mechanismech bolesti. Účastnili se ho přední světoví neurofysiologové: z ČSSR, NSR, Kanady, Itálie, USA, Velké Británie, SSSR a Francie.

Bratislavský hrad čekal na rekonstrukci také desetiletí.

Rekonstrukce na generace

Památková rekonstrukce Staroměstských mlýnů na Novotného lávce u Karlova mostu v Praze existuje již osmý rok. Skupina památných domů na Novotného lávce — jméno tohoto místa připomíná Karla Novotného, někdejšího významného mistra a staršího cechu mlynářského — kterým dominuje vodárenská věž, byla v dávné minulosti jedním z průmyslových středisek staré Prahy. Vedle mlýnů tu byla pila, brusičské, platněřské, jirchář-

ské a soukenické dílny. V roce 1454 zakoupila tato místa pražská obec za 52 kop grošů, aby zde nechala postavit obecní mlýn, který by nahradil starodávne lod'kové mlýny. Leč nebylo to šťastné místo. Časté požáry pořádně zamíchaly s původní podobou mlýnských budov a tu dnešní, výrazně novorenezanční — dostaly v minulém století; zejména budova Smetanova muzea, kterou projektoval architekt A. Wiehl — právě tak jako krásný rohák na rohu Václavského náměstí a Vodičkovy ulice — a která byla dokončena týden před smrtí B. Smetany, je jednou z nejčistších staveb české novorenezance z druhé poloviny 19. století. Na její výzdobě se sgrafity podílel i M. Aleš a F. Ženíšek, kteří v nich zachytili výjevy z bojů se Švédy na Karlovo mostě.

S vlastními pracemi se začalo v roce sovětské okupace Československa. Čistily se kanály, kterými tekla řeka pod domy, stojícími na dřevěných pilotách ponořených už nejméně sto let ve Vltavě. Celá rekonstrukce byla rozdělena do dvou etap. Ta první, současná, skončí koncem roku roku 1979 a za opravenými fasádami budov budou zřízeny provozní a přednáškové místnosti ČVTS. Ve vodárenské věži se vnitřní prostory upraví na klubovny a společenské místnosti. Projekt počítá i s novou stylovou restaurací a snackbarem.

Druhá etapa bude zahrnovat objekty nad Karlovými lázněmi až k bývalé celnici na Křižovnickém náměstí a bude zde instalován Dům techniky ČVTS. Celá akce první etapy vyjde asi na sto milionů korun. Až bude celá rekonstrukce hotová, přibudou do měděné baňky na vrcholu vodárenské věže ke starobylým svítkům z roku

1880 nové. Bohužel nebudou našim potomkům vyprávět nic dobrého o současných časech.

Další velká rekonstrukční akce probíhá na kostele Matky boží pod řetězem v Lázeňské ulici na Malé Straně v Praze.

Vzácná kamenná památka si podrží svůj originální, výjimečný kolorit, který jí vtiskla historie, určená několika daty: rokem 1169, kdy v těchto místech byla založena první česká komenda řádu Maltézských rytířů, léty dalšími až 1182, v jejichž průběhu vyrostl klášter s kostelem Panny Marie, rokem 1253, kdy areál byl rozšířen o nové gotické stavby, jejichž dokončení však bylo přerušeno husitskými bouřemi a konečně v roce 1503 je požár značně poškodil.

Zubem času nahlované kamenické objekty budou nahrazeny přesnými kopiemi. Některé poškozené kvádry, které bylo nutno vyměnit vážily až 700 kg; levá věž, ve které se objevila hrozivá trhлина, musela být zpevněna kovovými čepy a při povrchu ještě novými kamennými kvádry. Těžké fiály v přední části kostela, přestavěné v novogotickém stylu, bylo nutno demontovat a zhotovit nové. Celkem bylo do základu vyměněno na 700 tun kamene.

Opravy tohoto chrámu oslavily právě desáté výročí svého trvání. Ale to není ještě zdaleka konec. V příštím roce budou pracovníci památkové hutě pokračovat v rekonstrukci žebních fragmentů a patek na vnitřní části kostela. Kdyby naši předkové před staletími stavěli takovým tempem, jakým postupují rekonstrukce jejich děl ve 20. století, dostavovaly by dnešní Vojenské stavby asi tak poslední metry Hlady zdi na Petříně.

Jan Dán

KOŇSKÁ ŠLECHTA

Kdo by neznal nádherné ztepilé a sněhobílé elegány, které Eduard Bass přirovnal k potomkům pěti posvátných koby! Mohamedových, Džufle, Koheily, Maneli, Saklávi a Tusie, honosící se nádhernou hrudí, jemným svalstvem — dlouhými kostmi ramenními a krátkými holeněmi, silou útlých nohou, hedvábným leskem vlasů, atlasovou pletí, růžovým chřípím, vyklenutým nosem a jelení šijí.

Byli kdysi vyhazeni pro císařský dvůr ve Vídni v dobách rakousko-uherského c. a k. mocnářství a vozili samotného císaře pána Franze Procházku blahé paměti.

Hřebčín, odkud pocházejí, tito ušlechtilí sněhobílí koně je v obci Lipica ve Slovinsku, jedné ze šesti jugoslávských svazových republik. Založen byl už v r. 1580 rakouským arcivévodou Karlem Štýrským, synovcem císaře Ferdinanda I. z domu habsburského. Karel hledal pro vídeňský císařský dvůr elegantní tažné koně do kočáru, které by se ale také hodili i jako jezdečtí. Kdo hledá, najde a tak se na císařském dvoře ve Vídni objevili první lipicáni. Zůstali mu věrni až do hořkého konce.

V Lipice se chovali od založení hřebčince ušlechtilí andaluzští koně, kteří se vyznačovali nejen jako skvělí koně jezdečtí pro jejich učenlivost v bojových cvicích, ale i pro potřeby šlechty k tahu všelijakých kočárů, ekvipáží, landauerů a kolesek. Hřebčín "přežil" pět válek a právě tolik období "exilu". Pracovníci tohoto nejstaršího hřebčince na světě se však vzdycy snažili, aby se znovu obnovila jeho sláva.

Hřebčinec má dnes celkem

180 koní. Lipicán stojí bratru 4.000 až 10.000 dolarů a prodává se jich ročně 10 až 15. Hlavní zájemci přicházejí z Rakouska, NSR, ze Skandinávie, Itálie a USA.

Zajímavé je, že lipicáni se rodí vždy buď černí, světle kaštanoví, hnědí nebo šedí. Později začínají měnit barvu, která je zprvu šedavá, pak bělavá a mezi šestým a desátým rokem života se stává úplně bílou. Hlavními znaky lipicánů je jejich střední výška, ušlechtilé držení těla a skvělý, přímo taneční krok. Krk, který je středně dlouhý a dost vysoko posazený, jim dodává nevídanou eleganci. V roce 1796, kdy Rakousko vyhlásilo válku Francii, se musel lipický hřebčín stěhovat poprvé. Od té doby, během válek Rakouska s Napoleonem I., první a druhé světové války, muselo stádo jít na dobu několika měsíců až let do "exilu."

Na podzim roku 1947 se vrátilo z exilu jen 11 koní lipicánského původu. Později tam bylo dopraveno dalších 17 lipicánů a s tímto kmenovým stádem započal hřebčín svoji novou poválečnou éru.

Kromě Jugoslávie se chovají lipicáni v menším rozsahu také v Maďarsku, Rakousku a i v Československu, jmenovitě v Topolčankách.

Ve Vídni obdivují turisté z celého světa známou atrakci, vysokou španělskou jezdeckou školu, kde jezdci v tradičních kostýmech předvádějí se svými lipicánskými bělouši nejjemnější finesy jezdecké drezúry. Je až neuvěřitelné, kolik panské elegance, lehkosti a inteligence pohybu vyzařují tito konští šlechticové.

Jan Prim

K nedávnému úmrtí Paul H. Douglase, liberála, jednoho z nejvlivnějších mužů demokratické strany v tehdejší době, zastávce pokroku v USA a také věrného zastávce všeho československého. Jako doklad přinášíme obrázek z jednoho českého dne v Chicagu, kde byl senátor Douglas hlavním řečníkem. Na snímku mezi vedoucím redaktorem Amerických Listů Josefem Martínkem (vlevo) a vydavatelem AL Frankem Svehlou.

LEGENDY MÍSTO PRAVDY

V Praze se konalo dvou-denní "symposium komunistů — historiků k přehledu dějin KSČ", jak zněl jeho oficiální název. Hlavní referát "Dějiny KSČ, významný zdroj třídní, internacionální a vlastenecké výchovy při plnění linie 15. sjezdu strany" naznačil, oč soudobé historiografii komunistické strany běží: podat takový výklad dějin strany, aby přinášel povzbuzení pro další úkoly. Jinak řečeno, zalidnit historii strany kladnými hrdiny. Nejde o pravdu, nýbrž o legendy.

V Americe by jistě nikoho nenapadlo, že by demokratická a republikánská strana měly mít vlastní ústavy svých dějin. Komunistická strana Československa má o sobě zřejmě velmi vysoké mínění, když takový ústav už dávno založila. I tento ústav má svou historii, a tak by bylo lze založit další ústav dějin ústavu dějin KSČ. Byl několikrát zrušen, znovu založen, přejmenován, osazenstvo vyměněno. Žádný jiný obor nebyl tak důsledně podroben čistkám, jako stranická historiografie. Dějiny ústavu dějin KSČ jsou historií KSČ v miniatuře. Postupem let už o tom vznikla celá knihovna: dějiny KSČ, příspěvky k dějinám KSČ, slovník k dějinám KSČ, sborníky, časopisy, antologie, výbory, sebrané spisy, dnes už nepřehlédlná řada. Mnohdy se ukáže, že publikace, připravená za jiné situace, je už ve chvíli, kdy vyjde z tiskárny, zastaralá, překonaná, ba dokonce škodlivá. Vybrané spisy Rudolfa Slánského, připravované k jeho padesátinám, šly za krátko do stoupy. Značná část publikací k dějinám strany, které měly v době tisku imprimatur stranické pravdivosti, je dnes na indexu zakázaných knih.

Historikové strany patří-

vali v padesátých letech mezi největší dogmatiky.

Jak však zvolna rostla jejich odborná připravenost, čím víc se zahloubávali do listinného materiálu a čím víc se vzdalovali propagačním tézím, tím rychleji se také dopracovávali větší kritičnosti. Jejím vyvrcho- lením byla zpráva tak zvané Pillerovy komise, vypracovaná komunistickými historiky roku 1968, která už nemohla být po vstupu sovětských vojsk do Československa zveřejněna doma a vyšla v cizině. Předseda této komise Piller informoval v létě 1968 předsednictvo strany, že "zpráva obsahuje tak otřesná fakta, že mohou v případě uveřejnění působit přímo explozivně a vážně otrávit autoritou KSČ i některých jejích čelných představitelů". Nyní už strana takové starosti nemá. Přípravovaný "Přehled dějin KSČ" bude zřejmě publikace vzorná, kladná a pravověrná. Historií strany se to už zase jenom hemží kladnými hrdiny.

Jaroslav Dresler

BISKUPOVÉ PROTI ÚTLAKU

Polští katoličtí biskupové znova — podruhé během několika týdnů — žádali vládu, aby amnestovala dělníky, odsouzené za účast na demonstracích, vyvolaných ohlášením vzestupu cen. Stalo se tak v komuniké, vydaném na závěr konference polského biskupského sboru: Polští biskupové žádají, aby odsouzeným byla navracena veškerá jejich práva, také jejich sociální postavení a místo, které zastávali na svých pracovištích, a aby jim byla nahrazena každá vzešlá újma. Komuniké upozorňuje na to, že podle původního ohlášeného plánu šlo o drastické zvýšení cen a konstatuje, že současná polská situace ovšem vyžaduje pokoj a pořádek — avšak stát má plně respektovat občanská práva a přičinít se o opravdový společenský dialog.

HROZBA STARÝCH NOVIN

Rodná strana považuje za činnost mrzkou, schovává-li si socialistický občan noviny staršího data než z předvěčerejška. Mít doma tisk např. z roku 1968 již hraní se zločinností, neboť zlotřilí písálkové (v žoldu západoněmeckých revisio-nistů — jak jinak?) plivali své jedovaté sliny na dělnickou třídu např. tím, že na stránkách tisku požadovali přítrž ve vykořisťování republiky prostřednictvím tzv. RVHP (Comecon) a konečné vyrovnání všech dluhů za zboží a služby exportované na Východ. Psalo se tehdy o nicotné sumičce osmi miliard devizových korun. S odstupem doby se zdá, že již tento požadavek samotný mohl uvést v Srpnu divize asiatských bratrů do pohybu. Starší ročníky československých novin jsou i po jiné stránce nejen zajímavé, nýbrž i zábavné, najde-li si čtenář Husákovo žvatlání ve smyslu: "Budeme důsledně pokračovat v polednové politice," nebo: "Garantuji, že se nebudou konat žádné politické procesy", eventuelně: "Nikdo nechce a také nebude omezovat cesty našich občanů na Západ".

Hrozba starých novin je mocná. Je v nich utajena pravda, po které národ touží, i lži místodržích.

Sunar

Zadumání nad pozemským rájem

Ota Filip

Když dočtu a odložím Rudé právo, přivřu oči a vybaví se mi země, v níž z každého koutku zní radostná píseň brigádníků, armádních souborů či jiných těžce, ale záslužně pracujících; stroje, svěřené do socialistické péče pracujících, hřmí ve vkusně vyzdobených továrních halách; lidé se hrnou do obchodů přeplněných zbožím a stůl každého povětivého občana se prohýbá pod bohatými plody z polí a stájí, jakož i pod tíhou výrobků pracovníků pivovarnického a lihovarnického průmyslu, soutěžících o hrdý titul brigád socialistické práce. Rekordy padají jako zralé hniličky ze stromů, všichni si cestou do práce v přeplněných autobusech a vlcích radostně vyskávají; ale z práce se chodí mlčky, protože každý se zamýšlí hluboce nad tím, jak zítra, samozřejmě v rámci směrnic, pracovat ještě lépe a radostněji. Ti, kdož tak nepracovali, se cestou z práce stydlivě plíží kolem zdí domů a, roníce hořké slzy lítosti, vzlykají srdcervoucí sebekritiky. Kdesi v pozadí štěká čisto-krevný vlčák pohraniční stráž a nad tím vším se vznáší bdělé oko velkého Funkcionáře, jenž si štěstím mne své kdysi mozolnaté dlaně a jen tu a tam zahrozí nebo šlehne okem po méně uvědomělém pracovníku, který se ještě úžeji nesemkl kolem strany, či se odvážil si příliš provětrat hlavu a ústa. Nedostatky jsou v té zemi zásadně jen přechodné. Nic tam není neřešitelným problémem. Alkoholici vstupují hromadně do brigád socialistických prací, kde se během krátké doby přerodí v čítankové hrdiny a v zavilé abstinenty. Mládež se raduje na tři směny. Straničtí, vládní i odboroví funkcionáři létají vysoko na modré žňové obloze a hlídají, aby na polích nepřišlo nazmar ani zrnko žita, či aby nějaký neodpovědný živel nezašantročil otep slámy.

Inu, zemský ráj to na pohled. Ale pozor! Ani tady třídní nepřítel neusíná! Nespavost zde trýzní nejen nepřítele, ale i příslušné, neustále bdělé soudruhy — dbající o pořádek a mravy. Nedávno jeden z nich napsal do novin, že jestli v této přest'astné zemi někdo úpí, dobře mu tak, poně-vadž v tomto případě jde určitě o zločinného kverulanta, zavilého oportunistu, či elitářského intelektuála typu Ludvíka Vaculíka.

Do tohoto idylického obrazu, který z Československa

zprostředkovává deník Rudé právo, mi právě v okamžiku, kdy jsem se zasnul, vpadl titulek "Opravujeme trabanta". — Co je vlastně s tím trabantem?, řekl jsem si a nalistoval sobotní přílohu, kde pan Emil Mráz už po několik měsíců a na pokračování — zřejmě zoufalým majitelem — radí jak si auto opravit. Ve třináctém pokračování došel k výfuku. Vzpomněl jsem si, že měně uvědomělí občané nazývají trabanta "jaguárem z umělých hmot", "rozzlobeným vysavačem", a že kterýsi pravicový intelektuál rozšiřoval po Praze o tomto autu následující historku: Když jsem jednou z trabanta vystupoval, zapomněl jsem si odepnout bezpečnostní pásy. V předsíni nade mnou manželka spráskla ruce a vykřikla. Proč mi nosíš to auto na zádech až domů!

V souvislosti s radami, jak opravit trabanta, mě zároveň napadlo, že se už konal 15. sjezd strany, jehož usnesení hovoří také o neustálém zkvalitňování služeb pracujícím, a že jsem před nedávnem četl v novinách zprávu, v níž pracující autoopraven z Prahy sdělovali, že se těch vele-významných usnesení už ani nemohli dočkat, že celá dílna žije od sjezdu v jakémisi radostném tranzu, a rozhodla se tentokrát už doopravdy opravovat auta tak, aby zákazníci byli spokojeni, a to prosím dokonce bez tuzéru! Proto mě seriál v Rudém právu poněkud znepokojil. Že by i po sjezdu a po ohromném, nevídaném a radostném rozvoji pracovní iniciativy, která v Československu zachvátila kdekoho, musel ubohý majitel trabanta s vystřiženým článkem v ruce lézt před domem pod auto, aby si utáhl spojku, přišrouboval výfuk nebo cokoli jiného?

Jak vidno propadl jsem kvůli trabantu až na samou hranici rozkladného, nepřátelského a nekonstruktivního kverulantství. Nedokázal jsem třeba pochopit hloubi a šíři štěstí občana, který si po několika měsících marného shánění odnáší z Mototechny domů vytouženou náhradní součástku k svému vozu. Ale zcela určitě si dovedu představit, že onen štěstný občan se součástkou si v Rudém právu přeje jen raději přečte praktické návody než texty socialistických závazků. Jednu záslužnou činnost stranického a vůbec všeho československého tisku nelze opo-

menout a přehlédnout: že totiž přispívá ke klidu a pohodě. Nepékné a zneklidňující věci tisknou noviny jen o zlých kapitalitech, což v Československu zřejmě nikoho neznepokojuje, protože od Západu dělí tuto zemi ostnatá hranice. Příslušní, permanentně z bdělosti nevyspaní soudruzi se už postarají o duševní klid obyvatel i o drobné radosti, které zažijí třeba ve chvíli, kdy seženou úzkoprofilovou náhradní součástku. Anó, svět, jak ho popisuje československý tisk, je v pořádku. Netřeba

NAŠE REPUBLIKA BUDE DELAT SAMOSTATNOU ZAHŘANICNÍ POLITIKU

.. OVŠEM V RÁMCI DANÝCH MOŽNOSTÍ...

PÁNIMAJETÉ. DA?

KRESLIL RENCIN

mít obavy, soudruzi nedopustí, aby se kdokoli v novinách dočetl něco, co by ho mohlo znepokojit anebo vyprovokovat k otázkám, na které tíž soudruzi nemají odpovědi.

O ceny

mezinárodní umělecké soutěže studentských orchestrů Herberta von Karajana se ucházejí také členové symfonického orchestru posluchačů konservatoře v Kroměříži. Soutěž se koná v západním Berlíně.

Půlstoletí

od svého založení — v roce 1926 — oslavil v těchto dnech Symfonický orchestr československého rozhlasu v Praze. V jeho čele se vystřídala za padesát let celá řada významných hudebních osobností. Orchester zvládl rozsáhlý repertoár, vyhověl mnohostranným požadavkům rozhlasového programu a ještě dokázal úspěšně reprezentovat. čs. hudební kulturu v zahraničí. Od roku 1973 je jeho šéfdirigentem Jaroslav Krombholc.

Problémy s jadernou energií

Odborníci v západoevropských průmyslově vyspělých zemích diskutují o možnostech intensivnějšího využívání jaderné energie a rozhodnutí, které na podzim učiní vlády ve Velké Británii, Francii a Německé spolkové republice, mohou významně ovlivnit export atomových reaktorů do zemí Třetího světa.

Vzhledem k hospodářským problémům a k rostoucím nárokům na ochranu životního prostředí, upustily některé západoevropské vlády od původních ctížádostivých plánů, vzniklých bezprostředně po takzvané energetické krizi, vyvolané mezinárodním kartelem zemí vyvážejících ropu, po poslední válce na Blízkém východě.

Odborníci v zemích Evropského společenství poukazují v této souvislosti na to, že také ve východní Evropě byly omezeny některé jaderné projekty. V západní Evropě kromě toho poklesla v posledních letech v důsledku hospodářské stagnace spotřeba energie a to se pak projevovalo i na cenách ropy na světovém trhu — ty nerostly tak rychle, jak se původně odhadovalo.

Otázka, kterou si nyní kladou odborníci zní, jak se změněný pohled na budoucí využívání jaderné energie projeví na mezinárodním trhu, kde některé západní země nabízejí různá jaderná zařízení státům, které je samy nedokážou vyrobit. Francie a Velká Británie uvažují o snižování výdajů na tomto poli. Jaderné obory jsou neobyčejně náročné na kvalitu a technickou úroveň strojů a přístrojů, jejich používají, na spolehlivost v provozu a na čistotu některých látek i materiálů. V průmyslově vyspělých státech vznikla celá nová výrobní odvětví se statisíci zaměstnanců, mezi nimiž je velký počet vysoce kvalifikovaných odborníků. To všechno si žádá obrovských nákladů. A tak

Na dno propasti

Michel Gortani na vrcholu Monte Canin v Julských Alpách v severní Itálii sestoupila pětičlenná skupina československých speleolpinistů. V jednom z nejtěžších jeskynních systémů světa vytvořila za velmi těžkých podmínek — při zemětřeseních a přívalcích podzemních vod — nový čs. hloubkový rekord — 840m.

Noví reprezentanti

V Československu jsou noví velvyslanci. Spojených států amerických — Thomas Ryan Byrn, a Irské republiky Tadhya O'Sullivan.

přesto, že předpoklady pro průmyslové zvládnutí náročných úkolů t. j. vyspělé strojírenství, elektrotechnika a chemický průmysl jsou ve Francii, Velké Británii a dalších západních zemích splněny, váhají vlády těchto zemí s konečným rozhodnutím.

Francie a Velká Británie uvažují o snížení výdajů na výrobu takzvaných rychlých jaderných reaktorů, to je takových, ve kterých se řetězová reakce udržuje rychlými neutrony ve vysoce obohaceném palivu. Takové reaktory byly postaveny ve Spojených státech, Sovětském svazu a dalších zemích jako malé prototypy. Francie chce do roku 1982 vybudovat první komerční rychlý reaktor a chce ho nabízet zájemcům na světovém trhu. Výhody takového reaktoru jsou známy; zde je totiž možno dosáhnout toho, že se produkuje zachytem neutronů na jádrech uranu 238 nebo thoria 232 stejná nebo větší množství štěpitelného plutonia 239 nebo uranu 233, než současně reaktor spotřebuje uranu 235 ze svého vlastního paliva. Reaktor vyrobí tedy stejné nebo větší množství štěpného materiálu, než sám spotřebuje a to je z hlediska budoucího využívání jaderných paliv velmi důležité. Německá spolková republika a Francie už uzavřely společnou dohodu, která jim má umožnit dodávat potřebná zařízení do zemí Třetího světa.

Kritici poukazují na bezpečnostní rizika a připomínají havárie na rychlém reaktoru ve středisku Enrika Fermiho v Detroitu a v Sovětském svazu. Ve Velké Británii budoucnost jaderného průmyslu ztěžuje ještě jiný problém: zahájení těžby ropy v Severním moři způsobilo, že se bádání v britském jaderném průmyslu téměř zastavilo.

Jedinou možností jak tento průmysl udržet v chodu je nalézt zahraniční odběratele jeho výrobků. Nebo, slovy místopředsedy Britské atomové komise doktora Marshalla: buď v příští dekádě orientovat výrobu na export, nebo zahynout.

Odhaduje se, že by se v letech 1982 až 1987 na mezinárodním trhu mohly nabízet rychlé jaderné reaktory v celkové hodnotě jedné miliardy sedmi set milionů. Poplávka by pak rostla velmi rychle; pro roky 1992 až 1997 se počítá s trhem, kde by se prodalo těchto zařízení už za 35 miliard dolarů. Zda se vývoj bude opravdu ubírat tímto směrem, musí rozhodnout na podzim vlády zemí Evropského společenství.

Zvědavý čtenář a ruský rubl

“Co je převoditelný rubl?”, zeptal se jeden čtenář Rudého práva a dostal odpověď. Ocitujme z ní poslední ze tří krátkých odstavců, který se dotkl jádra věci: “Jestliže tedy například některý člen Mezinárodní banky pro hospodářskou spolupráci je majitelem převoditelných rublů, může uhradit dodávku zboží z jiné země bezpeněžní platbou v této společné měně. Zde se právě uplatňuje “převoditelnost” tohoto druhu rublu, této mezinárodní měny v rámci hospodářského společenství zemí RVHP”.

Je to neúplná, nepřesná a nesprávná informace. Saldá v převoditelných rublech nelze konvertovat za tvrdé, to je volně směnitelné měny ani jich nelze použít k úhradě účtů za obchodní transakce mimo území RVHP. Takových saldů může členská země RVHP použít jen k zaplacení finančních příspěvků, které dluží oběma bankám Rady, to je Mezinárodní bance hospodářské spolupráce a Mezinárodní investiční bance, nebo k úhradě nákladů, spojených s operacemi RV HP. Jinak může členská země Rady použít získaného bilaterálního zůstatku v převoditelných rublech k vyrovnání platebního schodku s jinou členskou zemí jen tehdy, souhlasí-li s tím všechny dotyčné strany. Jen v takových případech mnohostranných platebních vztahů funguje převoditelný rubl skutečně jako převoditelný. A skutečnost je, že k nim dochází jen zřídka. Na území RVHP se realizuje na základě převoditelného rublu, jen asi pět procent všech finančních transakcí, prováděných Mezinárodní bankou hospodářské spolupráce, kdežto devadesát pět procent na základě zúčtovací měny čili rublu clearingového.

Věřiteli v RVHP ve veliké většině případů nezbyvá než počkat do příštího roku; pak má na vybranou ze tří možností: může přijmout nabídku dlužníka, který je ochoten dodat zboží, které má nazbyt; otázka však je, zda právě toto zboží věřitel potřebuje. Věřitel může také vynutit snížení budoucích dodávek dlužníkovi za účelem vyrovnání dvoustranné platební bilance; že tím utrpí výměna zboží mezi oběma partnery, je nábílední. A posléze, věřitel může konvertovat krátkodobý úvěr v dlouhodobější; to však opět předpokládá dohodu o úvěrových podmínkách — včetně úrokové míry.

Převoditelný rubl je ještě stále jen zúčtovací jednotkou k vyrovnávání účtů

na základně převážně dvoustranné — přestože záporné stránky dvoustranného zúčtování jsou očividné. Zvláště požadavek bilaterální vyrovnanosti plateb se ukázal brzdou rozvoje obchodu a překážkou mezinárodní dělby práce. Tento neutěšený stav vedl ovšem k různým návrhům, jak finanční vztahy v RV HP zlepšit. Požadavek vytvořit mnohostranný platební styk obsahoval již dokument “O cenách a mnohostranném clearing” — který Rada přijala v roce 1949, to je před dvaceti sedmi lety. Komplexní program spolupráce a integrace, přijatý na 25. zasedání Rady v roce 1971, nastínil postup, jak přetvořit převoditelný rubl v rubl směnitelný — nejprve na omezené základně a pak v RV HP jako celku. Později se Rada v principu usnesla rozšířit používání převoditelného rublu i na transakce členských zemí s rozvojovými zeměmi. Ale na třicátém zasedání, které proběhlo v červenci letošního roku ve východním Berlíně, Rada nebyla s to dosáhnout dohody ani v otázce rozšíření používání převoditelného rublu na rozvojové země, ani v otázce zavedení jeho omezené směnitelnosti. Cesta k volné směnitelnosti převoditelného

rublu — být i jen za národní měny členských zemí RVHP — bude trnitá už proto, že jakákoli změna ovlivní reálné směnné relace jednotlivých členských zemí různě. Rozličnost národních zájmů přispívá k zpomalení vývojového procesu v mezinárodně-finanční oblasti na území RVHP.

Tolik k nesprávnému výkladu převoditelného rublu. Ostatně je jisté příznačné, že v Ekonomické encyklopedii, vydané v roce 1972 v Praze, heslo převoditelný rubl chybí; pod heslem “Platební styk mezinárodní” se vyskytuje tento výraz dvakrát, arci vždy s přidavným jménem “takzvaný”; což je korektní: nezasvěcený čtenář by si totiž mohl vykládat název “převoditelný rubl” tak, že jde o měnu směnitelnou. Tak tomu však není a v dohledné době nebude.

Jugoslávci na českém severu

V České Lípě byla zahájena výstavba nové oblastní nemocnice. Nákladem 534 milionů korun ji vybudují stavbaři jugoslávské firmy Union Engenneering z Bělehradu. Jugoslávci budovali už také v Jablonci nad Nisou nové objekty podniku Bižutérie.

POTÍŽE...

V Československu dopadly poslední žně špatně a proto je nabídka masa, brambor, zeleniny a ovoce v městech zase jednou neuspokojivá. Bilance čs. zahraničního obchodu se nedá udržet v rovnováze. V tomto roce musí Československo nakoupit tři miliony tun pšenice a krmiv na Západě. Neklid obyvatelstva se obráží v nákupu zásob na zimu. Ústřední výbor KSČ činil příslušným vládním resortům těžké výtky: předseda vlády Štrougal musel propustit dva své místopředsedy a ministra zemědělství. To má být demokratické gesto, jež má lidu ukázat, že strana sdílí všeobecné starosti. Jinak by se byly daly přesuny na vedoucích místech provést nenápadněji po říjnových volbách.

Připomínka rodné země: podzim na slovenském venkově...

Příběh s bankovkou

Dovolená v roce 1968 začala na Jadranu, přesněji řečeno ve Splitu, celkem nečekaně dobře. Nebe bez mráčku, moře teploučké, o stravu a lože bylo díky pěknému servisu českého křišťálu a dalších darů — nás, bezvalutových turistů z ČSR — plně postaráno. Vyměnili jsme si tedy ve fantastickém kursu několik propašovaných zelených Hradčan za líry a rozhodli se zajet na exotický Západ — do Terstu.

Ať jsme Terstem bloumali, jak chtěli, nacházeli jsme pouze tržiště, chudobné uličky zaplněné veteši, kostely a kaple. Jako zkušený průvodce, ošlehán klimatisací supermarketů Maria Hilferstrasse a Piccadilly, toužil jsem hořečnatě po jednom: ukázat své ženě, jak vlastně vypadá takový nefalšovaný obchodní dům na Západě. Dům — kypící hojností, nevidanými věcmi, úslužným personálem a několika druhy toaletního papíru pro každý vkus. Marně. Na další křižovatce byl vlevo nějaký kanál, na protější straně pohřební ústav. Původní manželčino okouzlení Západem pomalu přechalo v dál.

Šeredné domy se rozestoupily a před námi si pokojně šplouchalo moře. Dychtivě pohřešované obchodní domy se sice ani v moři nevyskytovaly, avšak na pobřeží se vedrem tetelil domeček s povzbuzující cedulí Informazioni.

"Bon giorno!", pozdravil jsem dívku za pultem téměř plynne domorodou řečí, čímž mé znalosti italštiny byly vyčerpány. Přistoupil jsem tedy k dalšímu vyjednávání svou rafinovanou "evropštinou": "Plíz, vó ist varenhaus?" Na dívku to patrně přílišným dojmem nezapůsobilo a vtíravě se otázala, zda pán mluví francouzsky. Nedal jsem se touto netaktností odradit: "Silvuplé la grande . . .", (nyní jsem marně hledal výraz pro dům, z čehož jsem si nenuceně pomohl rukama neurčitým naznačením něčeho velkého, patrně hranatého). Dívka mezitím vytřeštila oči tak, že mě počaly jímat obavy, zda se jí je podaří opětne zatřeštit zpět. Pak mě v hlavě cosi cvaklo a vylétlo ze mě "Supermarket", až jsem se toho sám iekl.

Dívka vůči mně pookřála, jenže už nebyla ženskou bytostí, nýbrž donqichotským větrným mlýnem. Její ruce se před mýma očima míhaly vlevo, vpravo, nalevo přič,

dvakrát vlevo, pak . . . Francouzský, mě naprosto nesrozumitelný slovní doprovod pak dával těmto závrtným pohybům názvy ulic, náměstí a bůhsud' čeho. Slušně jsem poděkoval za předvedenou rozcvíčku a odkvačil. Obchodní dům s kytíčkovaným toaletním papírem je tedy nenávratně ztracen . . .

Za zády mě cvakly dveře informační kanceláře, odkud vyšel nenápadný pán, který se předtím po dobu mého polyglotického experimentu nerušeně přehraboval v kupě nějakých pestrých kýčů. Pán zamířil ke mě a já čekal, co se z toho zase semele. Pán slušně pozdravil a mě kupodivu srozumitelnou němčinou se otázal, zda opravdu hledám obchodní dům. Jeli-kož soudruh Lenin prý pravivával "Učit' sa, učít' sa, učít' sa!", odpověděl jsem tedy způsobně a pro jistotu také do třetice: "Värenhaus, värenhaus, värenhaus!". Mé ujištění pána plně uspokojilo. Naznačil rukou směr k nedalekému parkovišti aut a pronesl větu, ze které jsem rozuměl "ich" a nějaký tvar slovesa "fahren".

Všichni tři jsme vykročili k parkovišti. Pojal jsem hrozné podezření: taxikář !!! Pracně propašované, dělnickou prací podložené koruny, vyměněné za líry, vydat všanc kapitalistickému vyčřiduchovi v podobě taxikáře? Nikdy! Utéci, nebo na parkovišti říci svou fantastickou němčinou: "Danke, ich nur Rolls Royce!"? Asi to druhé, má to format. Pán otevřel dvířka auta, jaké jsem dříve neviděl ani v tom nejimperialističtějším filmu. Taxík to určitě nebyl a tak jsme nastoupili zcela uklidněni, protože už mohlo jít pouze o únos.

Vůz frčel po terstském asfaltu a dotyčný pán se projevil jako sympatický společník, který nám neustále něco vyprávěl. Podle tónu jsem hádal, kdy mám říci "ja", "nein", eventuálně "Óh!". Zazářila červená, pán dupl na brzdu, otočil se ke mně a položil otázku, o které jsem předpokládal, že hodlá zjištit, odkud jsme. "Tschechoslowakei!", odpověděl jsem zkusmo, ale asi jsem se s odpovědi strefil, protože pán byl ještě příjemnější. Po kratším nadšeném monologu řekl něco, co mělo na konci otazník a uprostřed jediné pro mě srozumitelné slovo "Beruf". "Redaktor", pravil jsem hrdě, protože v onu dobu roku osmašedesátého jsem měl být na co hrd. "Bravo!", rozjasnil se pán a byl ještě příjemnější.

Imperialistické auto pak zastavilo poblíž obchodního domu. S mnoha díky jsme vystoupili, pán prohodil něko-

lik sympatických vět, kterým jsme nerozuměli, zařadil jedničku a ještě mě ze svého sportáku podával ruku. Na rozloučenou to nebylo, jak jsem pochopil okamžitě, když mě do hrsti v-máchl malý papírek. Auto s rakouskou poznávací značkou zmizelo s rychlostí startujícího Boeingu.

Stál jsem na pokraji vozovky polovyděšen. Pomalu jsem zvedl pravou ruku k manželčiny očí a rozvěřel ji. Na dlani mi ležela mnohokrát přeložená bankovka. Deset tisíc lir . . .

JIRÍ ČEJKA

BYROKRACIE SOVĚTŮ

Mladí clevelandští Židé, náležející ke kongregaci Fairmount Temple v Beachwood sebrali 5000 dolarů, aby pomohli čtyřčlenné rodině Simy a Firy Girshas vystěhovat se ze Sovětského Svazu do Israele. V roce 1973 bylo dovoleno vystěhování jejich dceři Mile, žijící v Kaunasu, Lotyšsko, která se usadila v Jerusalemě, kde studuje na hebrejské universitě, pracuje v pekárně a nyní má přesídlit do USA. V záležitosti vystěhování rodičů jmenované intervenuje u sovětských úřadů náš kongresník Charles Vanik. V roce 1973 se obrátil přímo na Leonida Brežněva u příležitosti jeho návštěvy ve Spojených Státech. Podle toho, že případ nebyl dosud vyřešen je vidět, že úřady Sovětského svazu zatím nedostaly jasný pokyn, aby jej jako naléhavý s urychlením vyřídily.

Třemi cestami můžeme dojít moudrosti: první je cesta zkušenosti, to je cesta nejtěžší. Druhá je cesta napodobení, to je cesta nejschůdnější. Třetí je cesta přemýšlení, to je cesta nejušlechtlejší.

Konfucius

Je mnoho důvodů, proč si máte ukládat v naší největší

československé spořitelně ve státu Ohio

FIRST FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CLEVELAND

PROTOŽE tato spořitelna, založená a dosud vedená našimi krajany, poskytuje našim českým a slovenským krajanům přátelskou službu a radu. První federální dnes — jako v minulosti — podporuje krajanské kulturní podniky a zájmy, právě tak jako pomáhá tisícům našich lidí ke koupi nebo stavbě nových domů.

PROTOŽE vyplácí nejvyšší možný úrok z vkladních spořitelních knížek ve výši 5¼% ode dne vkladu až do dne vyzvednutí.

PROTOŽE úsporné certifikáty jsou nabízeny na úrok od 5¾ až 7¾%, podle výše uložené částky a termínu, na který byly peníze uloženy. Peníze, vyzvednuté na certifikát ještě před vypršením jeho lhůty, nesou úrok jako normální vkladní spořitelní knížky, snížený o úrok za 90 dní.

PROTOŽE vaše vklady jsou pojištěny Federal Savings and Loan Insurance Corporation — úřadem vlády Spojených států.

Navštivte kteroukoli z našich deseti výhodně umístěných kanceláří První federální a přesvědčte se, že First Federal of Cleveland vám nabízí z vašich ušetřených dolarů nejvíce.

FIRST FEDERAL

Savings and Loan Association OF CLEVELAND

MAIN OFFICE:

PARK CENTRE, 1250 SUPERIOR AVE. — PHONE (216) 883-2803

BROADWAY OFFICE:

5733 BROADWAY — PHONE 883 2803

PROGRESS BRANCH

3729 E. 131st Street

Phone 921-1230

MAPLE HEIGHTS BRANCH

15765 Broadway

Phone 662-8855

WARRENSVILLE HTS. BRANCH

4612 Green Road

Phone 663-4777

PARMA BRANCH

5775 Chevrolet Blvd. at Snow

Phone 888-6111

NORTHFIELD BRANCH

10300 Northfield Road

Phone 467-7927

WADSWORTH BRANCH

214 High Street

Phone 334 2591

KEYSTONE BRANCH

5201 Storer Ave.

Phone 961-7220

BROADVIEW HTS. BRANCH

9243 Broadview at Route 82

Phone 526-2020

FAIRWOOD SHOPPING CENTER

13709 Lorain Ave., Cleveland 44111

Tel.: 476-0022

Poprvé do Argentiny

Pro vodní elektrárnu Aqua del Toro a přečerpávací elektrárnu Los Reyunos v Argentině dodá Škodaexport ve spolupráci s ČKD Blansko technologické zařízení.

Vlny sovětského vlivu

Patrně největší viditelný neúspěch utrpěl Sovětský svaz na Blízkém východě. Sověty byly donuceny k odchodu z Egypta, došlo ke zhoršení vztahu k Sýrii; také Irák, nedávno ještě pevný spojenec Sovětského svazu, začíná odstředivě tíhnout k Íránu, který pod vládou šacha Rózy Pahleviho nakupuje obrovská množství zbraní v Americe. Z arabských zemí je dnes vlastně "věrná" jen Lybie. I z mocného trumfu Palestinců v posledních měsících zbývá spíše jen akutní problém jejich národního přežití — patrně pod jiným, novým vedením.

Sýrie totiž teď požaduje dokonce zásadní změny ve ve-

dení Palestinců, má-li se občanská válka v Libanonu zakončit mírovým způsobem. Arabské diplomatické kruhy tvrdí, že to především znamená politický odchod Jassira Arafata. Na druhé straně tento vývoj doplňují mezinárodní tiskové kanceláře zprávami z Damašku i z Bejrútu, které zase hovoří o tom, že libanonský ministr vnitra Camile Chamoun, pravicový křesťan, a sýrský prezident Hafez Assád, dosáhli naprosté shody v názoru na to, jak uzavřít libanonskou válku. Hlavním rysem tohoto dorozumění je zřejmě to, že sýrská vojska z Libanonu neodejdou, pokud o to Libanonci — rozuměj: křesťanská

pravice — nepožádají. A jelikož tento vývoj přichází rovnou v závěsu za sovětská varování a požadavek, aby sýrské vojenské jednotky z Libanonu okamžitě odešly, lze to pokládat jen za další důkaz obecného poklesu vlivu Moskvy na Blízkém východě.

Naproti tomu podstatně vzrostl sovětský vliv v Africe. Moskevský dopisovatel New York Times připomíná ve svém bilancování amerických a sovětských sil zejména Angolu, kde Sověty pomoci Kuby daly otěže vlády do rukou vlastnímu svěření — Lidovému hnutí. Pozoruhodné je i to, do jaké míry se Moskvě daří pronikat do republiky Mozambik a Tanzanie, které patřily dříve spíše do sféry čínského vlivu. Ovšem hlavním zkušebním kamenem při měření amerických a sovětských sil bude vývoj v Jižní Africe. Moskva v této oblasti sází opět na podporu radikálních, většinou komunisty vedených národních osvobozovacích hnutí. Washington, zejména po zkušenostech z Angoly, nastoupil cestu aktivní diplomacie, která chce do řešení složité problematiky zaangażovat všechny kladné síly na obou stranách rasové hranice.

NÁPRSTEK SLEČNY MYRFRENNO

I v době nejkomplikovanějších moderních šicích strojů neztratil náprstek svoje důležité poslání: chránit "něžný dámský prstík" před krutým poraněním ouškem jehly.

A komu mohou ženy, paní a dívky děkovat za tento pozoruhodný vynález? Holandskému obchodníku zlatým zbožím Mjikuláši van Benschotenovi. Tento dosud bezvýznamný muž byl až po uší zamilován do krásné panny jménem Myrfrenno van Renssaalerove, která ráda šila a smutně si stěžovala, že má od ouška "ošklivé" jehly rozpíchané konečky prstů. Zamilovaný obchodník se rovněž rozesmutněl a trávil bezesné noci přemýšlením, jak dívku svého srdce zbavit tohoto nelidského trápení. Konečně na to přišel: vymyslel náprstek a hned svůj

odvčtvích předurčuje světové normy. Amerika je vlastně společenskou laboratoří světa. Ano, americká společnost je živou sociální laboratoří, plnou intelektuálního kvasu, nových idejí a experimentů, které mohou být ostatním vzorem, ale někdy samozřejmě i výstrahou."

Z celého světa

LONDÝN. V těchto dnech natáčel v Londýně pro společnost Columbia nové nahrávky na gramodesky 94 letý americký dirigent Leopold Stokovský. V této souvislosti londýnský tisk upozorňoval, že Stokovský se pokoušel nahrát první desku už v roce 1917. Jeho nejnovější smlouva se společností Columbia byla uzavřena do roku 1982 — to mu bude 100 let.

MOSKVA. Před "slepým a nepředloženým kopírováním" západních módních zjevů, k nimž jistě patří nošení dlouhých vlasů, varoval velmi ostře své mladé čtenáře sovětský mládežnický deník Komsomolskaja Pravda. Antisovětismus se prý snaží zneužívat jistých problémů, spojených s módou, v ideologickém boji. Ústřední deník Komsomolu píše, že ideologičti protivníci se už dlouho pokoušejí objevit v socialistické společnosti zárodky generačního konfliktu. Napodobování módních trendů ze Západu by snadno mohlo vést k tomu, že "nositelé módy" by doma byli cizí a cizí by je považovali za své. Komsomolskaja Pravda se pak snaží vysvětlit, že vlasatci mezi

mládeží na Západě nosili dlouhé vlasy z protestu — který byl oprávněný. Západní ideologové by však chtěli tuto skutečnost zastříti, takže v sovětském případě vlasatci nadhazují otázku — "zda si s cizí módou necháme také vnutit cizí problémy." Volně se Zoščenkem řečeno: Vlasatci, pozor! Všimají si vás ideologové! Zatím aspoň v Komsomolské Pravdě.

NEW YORK. V tomto měsíci uplyne 125 let od založení deníku New York Times, deníku, který patří mezi nejznámější noviny světa. Snad i kvůli oslavě tohoto výročí změnil New York Times svou podobu. První stránka, která se tiskne už 65 let stejně, nebude mít napříště 8 sloupců, ale jen šest. New York Times se tak vrací k původní podobě z roku 1851, ovšem v modernějším rouše.

MADRID. Ve španělské loterii vyhrál 40letý úředník z Badajozu Alberto Alvarado závratnou částku — 231 milionů peset, tedy asi 4 miliony dolarů. Novopečený milionář, otec pěti dětí, tvrdí, že se o výhře dovedl z vysílání televize, ale že prý ho to nevyvedlo z míry. To víte, peníze někdy nepřinášejí štěstí, říká opatrně.

AMSTERDAM. Vynikající americký zpěvák a vůbec showman non plus ultra — Sammy Davies jr. — zahájil v amsterdamské Concertgebouw své nejnovější tourné po Evropě. Sál byl vyprodán a jeho 90minutová show měla takový spád, že diváky vyvedla úplně z míry. Po Holandsku má Sammy Davies jr. řadu představení v Německé spolkové republice. Bude vystupovat v různých městech — od Hamburku až po Mnichov . . .

Zajímavý výzkum

(Pokrač. ze str. 3.)

mníků veřejného mínění "vytažený" Rakušan přiznává, že "demokratisace má mít své meze", to znamená, že moc má být sice v rukou demokratických grémií, ale přece jen koncentrována. Současně sympatizuje se sociálními reformami.

Lidé v Rakousku jsou celkem rádi na světě a myslí si, že v Rakousku je život sice ne příliš pohodlný — ale přece jen stojí za to ho žít.

Jan Dán

Laboratoř světa

Jan Masaryk hovoří z válečného Londýna . . .

Jan Masaryk řekl před 31 roky — asi rok před svou smrtí — o Americe:

"Víte, Československo, to je můj táta, a Amerika, to je má máma. Jak bych se mohl rozdělit, patřím oběma. A Amerika pro mne vůbec moc znamenala a znamená. Ten idealismus Američanů, který my jsme už kdovíky poztraceli. Evropa je moudrá, ale válkami sešla. Amerika je mladá, dynamická a přece nám to nevěší na nos. Amerika není ovšem žádný nebe na zemi. Nebe na zemi není totiž nikde. Ale Amerika je laboratoř, ve které se pořád něco kutí, zkouší, dělá. Amerika je Edison, elektrické světlo, telefon, gramofon, rádio, televize, ale taky Roosevelt a Helena Kellerová a Edgar Allan Poe a Steinbeck a Faulkner. Ale Amerika byla a je především útočiště, útočiště pronásledovaných a chudých. A to v tomhle zatroleném světě hodně znamená."

To tedy řekl Jan Masaryk před 31 lety o Americe.

Snad je si dobře připomenout tento jeho výrok v roce, kdy Spojené státy oslavují 200. výročí svého trvání. A ještě něco je zajímavého na tomto výroku, jak Jan, když mluvil na veřejnosti, hovořil — jak si to přál jeho otec: pod zorným úhlem věčnosti. Přetvářte si k Janovu výroku citát z dneška. Je to zajímavé srovnání. Toto napsal k 200. výročí vzniku Spojených států jeden z poradců demokratického kandidáta na úřad amerického prezidenta Jimmyho Cartera, profesor Zbigniew Brzezinski v časopise Foreign Policy:

"Amerika je nyní hlavním zdrojem vědění, atraktivním magnetem pro studenty z celého světa, centrem uměleckého světa, rází cestu v moderních metodách řízení; začala s kybernetikou a ekologií; dala podnět k novým proudům v ženském hnutí; novátorsky postupuje v otázkách rekreace a odpočinku po práci; vede v hudbě a v módě, a i v jiných společenských